

I. DISPOSICIONS GENERALS

CAP DE L'ESTAT

5895 *Reial decret llei 21/2020, de 9 de juny, de mesures urgents de prevenció, contenció i coordinació per fer front a la crisi sanitària ocasionada per la COVID-19.*

I

Des que el dia 11 de març de 2020 l'Organització Mundial de la Salut va declarar pandèmia internacional la situació d'emergència ocasionada pel brot epidèmic de COVID-19, el Consell de Ministres, reunit en sessió extraordinària el dijous 12 de març, va adoptar les primeres mesures urgents per fer front a la propagació de la pandèmia, en particular el Reial decret llei 7/2020, de 12 de març, pel qual s'adopten mesures urgents per respondre a l'impacte econòmic de la COVID-19.

A partir d'aquest moment, l'articulació jurídica de la resposta a la pandèmia s'ha estructurat al voltant de dos instruments constitucionals, d'una banda, la declaració de l'estat d'alarma, i les mesures adoptades en virtut d'aquesta, i de l'altra, l'adopció de successius reials decrets llei, fonamentalment dirigits a pal·liar les conseqüències i els efectes negatius que en l'àmbit socioeconòmic està suposant la pandèmia i les mesures de contenció adoptades per contenir-la.

En aquest sentit, a diferència d'altres països del nostre entorn, el nostre ordenament constitucional preveu, a l'article 116 de la Constitució espanyola, la declaració de l'estat d'alarma sota determinades circumstàncies regulades a la Llei orgànica 4/1981, d'1 de juny, dels estats d'alarma, excepció i setge. En virtut de l'habilitació que la Llei orgànica esmentada atorga al Govern i dels supòsits de fet que preveu el seu article quart, apartats b) («crisis sanitàries, com ara epidèmies i situacions de contaminació greus») i d) («situacions de desproveïment de productes de primera necessitat»), el Govern va aprovar el Reial decret 463/2020, de 14 de març, pel qual es declara l'estat d'alarma per a la gestió de la situació de crisi sanitària ocasionada per la COVID-19.

Segons el seu propi preàmbul, les mesures que preveu aquesta disposició s'enquadren en l'acció decidida del Govern per protegir la salut i la seguretat dels ciutadans, contenir la progressió de la malaltia i reforçar el sistema de salut pública.

Aquesta norma incloïa, a més de mesures limitadores de la llibertat de circulació, que tal com disposa la llei quedava condicionada al compliment de certs requisits, una varietat de mesures de contenció en diferents àmbits, des de l'àmbit educatiu i de la formació, al de l'activitat comercial, equipaments culturals, establiments i activitats recreatives, activitats d'hostaleria i restauració, o els llocs de culte i les cerimònies civils i religioses.

No obstant això, des de la qualificació per l'Organització Mundial de la Salut com a pandèmia internacional i la posterior declaració de l'estat d'alarma, la situació d'emergència de salut pública ocasionada per la COVID-19 va evolucionar, tant a escala nacional com mundial, amb una rapidesa enorme.

Es tracta d'una crisi sanitària sense precedents i d'una extraordinària amplitud i gravetat, tant per l'extraordinari risc de contagi i l'alt nombre de ciutadans afectats, amb la consegüent pressió sobre els serveis sanitaris, com per l'elevat cost social i econòmic derivat de les mesures extraordinàries de contenció i distanciament adoptades pels diferents estats.

Aquesta evolució ha exigit l'adopció de successives mesures addicionals per fer front a la pandèmia. No obstant això, l'article sisè de l'esmentada Llei orgànica 4/1981, d'1 de juny, estableix que la durada i els efectes de l'estat d'alarma no poden excedir els quinze dies, i que només es pot prorrogar amb autorització expressa del Congrés dels Diputats, que en aquest cas pot establir l'abast i les condicions vigents durant la pròrroga.

Per això, davant l'evolució ràpida i devastadora de la pandèmia, a fi de garantir la gestió eficaç de l'emergència sanitària esmentada, contenir la propagació de la malaltia i preservar i garantir la resposta del Sistema Nacional de Salut, el Govern ha sol·licitat autorització del Congrés dels Diputats per prorrogar fins a sis ocasions l'estat d'alarma, així com la vigència de les mesures que s'hi contenen.

El Ple del Congrés dels Diputats, en les sessions celebrades el 25 de març, el 9 d'abril, el 22 d'abril, el 6 de maig, el 20 de maig i el 3 de juny de 2020, va acordar concedir les autoritzacions esmentades per prorrogar l'estat d'alarma de manera successiva fins a les 00.00 hores del 21 de juny de 2020.

Des de l'adopció del Reial decret 463/2020, de 14 de març, aquesta norma i les mesures que conté, així com les que estableixen els successius reials decrets de pròrroga de l'estat d'alarma, han constituït el marc regulador bàsic de la normativa adoptada per fer front a l'emergència provocada per la pandèmia.

Aquesta normativa, d'acord amb el que va establir el Tribunal Constitucional, en l'única ocasió en què va tenir oportunitat de pronunciar-se amb caràcter previ sobre la declaració de l'estat d'alarma, en la Sentència 83/2016, de 28 d'abril de 2016, «(s)'ha d'entendre que queda configurada en el nostre ordenament com una decisió o disposició amb rang o valor de llei. I, en conseqüència, queda revestida d'un valor normatiu equiparable, pel seu contingut i efectes, al de les lleis i normes assimilables l'aplicació de les quals pot exceptuar, suspendre o modificar durant l'estat d'alarma», sense que pugui «ser diferent la conclusió en relació amb el rang o valor del decret pel qual es prorroga l'estat d'alarma», en aquest cas a més amb «la peculiaritat que el decret de pròrroga constitueix una formalització *ad extra* de l'autorització prèvia del Congrés dels Diputats».

La normativa mitjançant la qual s'han adoptat mesures addicionals a l'empara de l'estat d'alarma té el seu fonament jurídic en les habilitacions que, a aquest efecte, contenen les disposicions esmentades a favor dels ministres designats com a autoritats competents delegades per dictar les ordres, resolucions, disposicions i instruccions interpretatives que, en l'esfera específica de la seva actuació, siguin necessàries per garantir la prestació de tots els serveis, ordinaris o extraordinaris, amb vista a la protecció de persones, béns i llocs, tant amb caràcter general, com de manera específica per a diferents àmbits.

Evidentment, les necessàries mesures de contenció adoptades han tingut un impacte econòmic i social molt rellevant, ja que han suposat reduir l'activitat econòmica i social de manera temporal, amb la restricció de la mobilitat i la paralització de l'activitat en nombrosos àmbits; amb les consegüents pèrdues de rendes per a treballadors i llars, així com per a les diferents empreses i sectors de l'economia espanyola. Per això, des d'un primer moment, s'han adoptat mesures econòmiques i socials que permetin garantir la protecció de famílies, treballadors i col·lectius vulnerables; sostenir el teixit productiu i social, i mitigar els evidents perjudicis generats per la crisi sanitària mitjançant l'adopció d'un conjunt de disposicions articulades en diferents reials decrets llei orientats a mobilitzar els recursos nacionals per a la protecció davant d'aquests efectes adversos, amb especial atenció als col·lectius més vulnerables.

En tot cas, després de la publicació de la comunicació «Full de ruta comú europeu per a l'aixecament de les mesures de contenció de la COVID-19», presentada el passat 15 d'abril de 2020 per la presidenta de la Comissió Europea i el president del Consell Europeu, els diferents estats membres de la Unió Europea van començar a planificar les diferents fases que permetin reprendre les activitats econòmiques i socials, de manera que es minimitzi qualsevol repercussió sobre la salut de les persones i no se sobrecarreguin els sistemes sanitaris, atenent les orientacions de l'Organització Mundial de la Salut.

En aquest context, en vista dels principals indicadors disponibles, l'experiència adquirida en l'àmbit nacional i les millors pràctiques en altres països, mitjançant Acord del Consell de Ministres de 28 d'abril de 2020, es va aprovar el Pla per a la transició cap a una nova normalitat, que concep l'aixecament de les mesures de contenció de manera gradual, asimètrica, coordinada amb les comunitats autònomes i adaptable als canvis d'orientació necessaris en funció de l'evolució de les dades epidemiològiques i de l'impacte de les mesures adoptades.

El Pla, que es va remetre al Congrés dels Diputats el 29 d'abril de 2020 en compliment del que preveu la disposició addicional sisena del Reial decret 463/2020, de 14 de març, té com a objectiu fonamental aconseguir que, mantenint com a referència fonamental la protecció de la salut pública, es recuperi gradualment la vida quotidiana i l'activitat econòmica, i es minimitzi el risc que representa l'epidèmia per a la salut de la població i s'eviti que les capacitats del Sistema Nacional de Salut es puguin desbordar.

En aplicació del Pla esmentat, des de l'aprovació del Reial decret 514/2020, de 8 de maig, pel qual es prorroga l'estat d'alarma declarat pel Reial decret 463/2020, de 14 de març, i d'acord amb el que preveu l'autorització atorgada pel Congrés dels Diputats, es va habilitar el ministre de Sanitat per poder acordar, en l'àmbit de la seva competència i a proposta, si s'escau, de les comunitats autònomes i de les ciutats de Ceuta i Melilla, la progressió de les mesures aplicables en un determinat àmbit territorial, en vista de l'evolució dels indicadors sanitaris, epidemiològics, socials, econòmics i de mobilitat que estableix el Pla.

Al seu torn, l'article 4 del Reial decret esmentat estableix que «(e)n el procés de desescalada de les mesures adoptades com a conseqüència de l'emergència sanitària causada per la COVID-19, el Govern pot acordar conjuntament amb cada comunitat autònoma la modificació, ampliació o restricció de les unitats d'actuació i les limitacions respecte a la llibertat de circulació de les persones, de les mesures de contenció i de les d'assegurament de béns, serveis, transports i proveïments, amb la finalitat d'adaptar-les millor a l'evolució de l'emergència sanitària a cada comunitat autònoma».

En virtut d'això, i en aplicació de la normativa dictada sobre aquesta qüestió pel ministre de Sanitat, els diferents territoris han anat progressant de fase, de manera asimètrica i gradual, amb el consegüent aixecament i modulació de les diferents mesures inicialment establertes en el Reial decret 463/2020, de 14 de març, fins al moment actual.

Per la seva banda, el Reial decret 537/2020, de 22 de maig, pel qual es prorroga l'estat d'alarma declarat pel Reial decret 463/2020, de 14 de març, estableix, a l'article 5, que «la superació de totes les fases que preveu el Pla per a la desescalada de les mesures extraordinàries adoptades per fer front a la pandèmia de COVID-19, aprovat pel Consell de Ministres en la reunió del 28 d'abril de 2020, determina que quedin sense efecte les mesures derivades de la declaració de l'estat d'alarma a les corresponents províncies, illes o unitats territorials».

En el moment actual, en què tot el territori nacional ha arribat almenys a la fase II del Pla, el vigent Reial decret 555/2020, de 5 de juny, pel qual es prorroga l'estat d'alarma declarat pel Reial decret 463/2020, de 14 de març, pel qual es declara l'estat d'alarma per a la gestió de la situació de crisi sanitària ocasionada per la COVID-19, a més de mantenir aquesta última previsió, disposa que l'autoritat competent delegada per adoptar, suprimir, modular i executar mesures corresponents a la fase III del Pla de desescalada és, en exercici de les seves competències, exclusivament qui tingui la presidència de la comunitat autònoma, excepte per a les mesures vinculades a la llibertat de circulació que excedeixin l'àmbit de la unitat territorial determinada per a cada comunitat autònoma.

A més, es preveu que siguin les comunitats autònomes les que puguin decidir, d'acord amb criteris sanitaris i epidemiològics, la superació de la fase III en les diferents províncies, illes o unitats territorials de la seva comunitat i que, en conseqüència, quedin sense efecte les mesures derivades de la declaració de l'estat d'alarma en els seus territoris respectius.

En aquest estat de situació del procés de desescalada i en el marc d'aquestes previsions, durant la vigència d'aquesta última pròrroga es pretén culminar el procés esmentat amb l'aixecament gradual i la pèrdua definitiva d'eficàcia de les mesures en tots els territoris si, com és previsible, tots superen totes les fases del procés de desescalada.

S'ha volgut així compassar el procés final de desescalada de les mesures de contenció amb el manteniment de l'estat d'alarma, de manera que l'aixecament gradual i coordinat d'aquestes mesures, tal com preveu el Pla per a la transició cap a una nova normalitat, permeti no comprometre l'assoliment dels objectius de contenció de la pandèmia fixats des de l'inici de la situació d'emergència sanitària ocasionada per la COVID-19. Sobre això,

s'ha de destacar l'evolució favorable de la situació registrada ja durant la cinquena pròrroga.

En vista dels diferents indicadors i paràmetres examinats en relació amb les capacitats estratègiques d'assistència sanitària, vigilància epidemiològica, contenció de les fonts de contagi i protecció col·lectiva, l'avanç favorable en la contenció de la pandèmia i de les cadenes de transmissió permet en el moment actual que, una vegada expirada la vigència de l'última pròrroga, i superades totes les fases del procés de desescalada, quedin sense efecte les mesures derivades de la declaració de l'estat d'alarma en tot el territori nacional.

Tanmateix, l'actual evolució favorable en la contenció de la pandèmia no eximeix els poders públics del seu deure d'organitzar i tutelar la salut pública a través de mesures preventives i de les prestacions i els serveis necessaris» que estableix l'article 43.2 de la Constitució espanyola per garantir el dret a la protecció de la salut que reconeix aquest article en el primer apartat.

Per això, encara que els efectes de la pandèmia han estat notablement controlats gràcies a les mesures de contenció adoptades, la seva naturalesa i evolució imprevisible, així com «l'estat actual de la recerca científica, els avenços de la qual són canviants» i la «incertesa tan accentuada i difícil de calibrar des de paràmetres jurídics» als quals al·ludeix el Tribunal Constitucional en la seva Interlocutòria de 30 d'abril de 2020 (FJ 4), en relació amb les formes de contagi i amb la propagació del virus, aconsellen l'adopció d'una sèrie de mesures urgents de prevenció, contenció i coordinació, que permetin seguir fent front i controlant la pandèmia, una vegada expiri la vigència de l'estat d'alarma i decaiguin les mesures derivades de la seva adopció.

En aquest sentit, és essencial distingir entre l'expiració de les mesures limitadores de contenció adoptades durant la vigència de l'estat d'alarma i les seves pròrrogues successives per fer front a la situació d'emergència sanitària ocasionada per la COVID-19, i la crisi sanitària pròpiament dita, provocada per la pandèmia, la qual subsisteix, encara que notablement atenuada al nostre país, i la superació de la qual encara no han declarat oficialment ni en l'àmbit nacional, ni en l'internacional, els organismes i les autoritats competents.

Per això, davant dels possibles riscos que es puguin derivar de la pèrdua de vigència automàtica de les mesures esmentades per a l'evolució favorable en l'assoliment dels objectius de contenció de la pandèmia, per l'aparició de nous brots epidemiològics i noves cadenes de transmissió no identificades que comprometin la garantia de la integritat física i la salut de les persones i que situïn de nou sota una enorme pressió assistencial els recursos sanitaris disponibles, des de l'òptica del deure constitucional dels poders públics d'organitzar i tutelar la salut pública a través de mesures preventives, es fa urgent i necessària l'adopció de les mesures preventives esmentades, mentre no es declari oficialment la finalització de la situació de crisi sanitària.

A aquesta finalitat respon el present Reial decret llei, amb l'establiment d'un deure general de cautela i protecció que fianci comportaments de prevenció en el conjunt de la població, i amb l'adopció d'una sèrie de mesures urgents de prevenció, contenció i coordinació, dirigides a garantir el dret a la vida i a la protecció de la salut mentre perduri la crisi sanitària ocasionada per la COVID-19, una vegada expirada la vigència de l'estat d'alarma i de les mesures extraordinàries de contenció, incloses les limitadores de la llibertat de circulació, establertes a l'empara d'aquell.

A més, l'amplitud i la gravetat d'aquesta crisi sanitària han posat de manifest determinades carències en la regulació que conté la nostra legislació ordinària, al marge de la declaració de l'estat d'alarma, per fer front a crisis sanitàries d'aquesta naturalesa o similar. Per això es considera també necessari emprendre una sèrie de modificacions puntuals de la legislació sanitària de manera que en el futur es garanteixi l'articulació d'una resposta eficaç i coordinada de les autoritats sanitàries davant d'aquest tipus de crisis.

El caràcter urgent de les modificacions esmentades es justifica, d'una banda, en la pervivència actual de la situació de crisi derivada de la pandèmia oficialment declarada com a tal, i de l'altra, en la seva naturalesa i evolució imprevisible, en els termes abans assenyalats, que aconsellen la modificació immediata dels preceptes que preveu la

legislació en vigor per fer front a aquest tipus de situacions, a fi de garantir més eficàcia i coordinació en l'adopció de mesures per afrontar-les, no tan sols en el futur, amb caràcter general, sinó també en el moment actual, davant la contingència que suposaria l'aparició d'eventuals rebrots de transmissió comunitària de la COVID-19.

A aquest efecte, les modificacions esmentades han de permetre que, a través de la figura de les «actuacions coordinades en salut pública», es puguin elaborar o activar plans i estratègies d'actuació per afrontar emergències sanitàries. Així mateix, es pretén garantir la coordinació adequada entre les autoritats sanitàries i reforçar el funcionament del conjunt del Sistema Nacional de Salut davant de crisis sanitàries.

II

El Reial decret llei s'estructura en set capítols, 31 articles, sis disposicions addicionals, una disposició derogatòria, vuit disposicions finals i un annex.

El capítol I, articles 1 a 5, recull les disposicions generals, això és, l'objecte i l'àmbit d'aplicació del Reial decret llei, els òrgans competents, així com les mesures que s'han d'adoptar per evitar la generació de riscos de propagació de la malaltia COVID-19. Així mateix, s'hi preveu l'adopció de plans i estratègies d'actuació per afrontar emergències sanitàries, mitjançant actuacions coordinades en salut pública, per a l'exercici de les diferents activitats que preveuen els capítols següents.

El capítol II està integrat pels articles 6 a 16 i recull el manteniment de determinades mesures de prevenció i higiene, com són l'ús obligatori de mascaretes a la via pública, en espais a l'aire lliure i en espais tancats d'ús públic o que estiguin oberts al públic, així com en els transports. Així mateix, sobre això, s'hi preveu la possibilitat que les mascaretes es puguin adquirir de manera unitària a les oficines de farmàcia, la qual cosa en facilita l'accés a la població. Aquesta mesura, juntament amb la modificació establerta en el text refós de la Llei de garanties i ús racional dels medicaments i productes sanitaris, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/2015, de 24 de juliol, permet que l'accés a les mascaretes es pugui fer en condicions econòmiques no abusives. Igualment, aquest capítol preveu l'adopció de determinades mesures de prevenció a l'entorn de treball, com ara l'ordenació dels llocs de treball o l'organització dels torns per evitar aglomeracions, així com el manteniment de mesures de prevenció i higiene bàsiques als establiments comercials, als centres residencials de caràcter social, als hotels i allotjaments turístics o en les activitats d'hostaleria i restauració, entre d'altres. En l'àmbit esportiu, per la seva part, es reconeix la competència del Consell Superior d'Esports per aplicar aquestes mesures en determinades competicions professionals, una vegada escoltats l'organitzador, el Ministeri de Sanitat i les comunitats autònomes, i en funció de les circumstàncies concurrents i la protecció necessària dels esportistes i el públic.

El capítol III, articles 17 i 18, recull diverses disposicions que habiliten per regular l'oferta de places i el volum d'ocupació en els serveis de transport de viatgers per via marítima, per ferrocarril i per carretera, tots de competència estatal. Els operadors de transport amb número de seient preassignat han de conservar, a disposició de les autoritats de salut pública, la informació de contacte dels passatgers durant un mínim de quatre setmanes, amb la finalitat d'efectuar la traçabilitat dels contactes. Així mateix, s'habilita el titular de la Direcció General de la Marina Mercant per ordenar, a proposta del Ministeri de Sanitat, l'adopció de mesures sanitàries per al control de vaixells, inclosos els de tipus creuer, que facin viatges internacionals i naveguin per aigües del mar territorial per tal d'entrar a ports espanyols.

El capítol IV, articles 19 a 21, conté mesures relatives a medicaments, productes sanitaris i productes necessaris per a la protecció de la salut. Entre altres aspectes, cal assenyalar, en matèria de medicaments, la necessitat de donar continuïtat a les mesures de subministrament d'informació, proveïment i fabricació dels considerats essencials per a la gestió sanitària de la COVID-19. Igualment, per protegir la salut pública, se n'ha de garantir el proveïment en centres i serveis sanitaris, i això requereix una distribució capaç de cobrir el consum amb l'agilitat necessària.

Pel que fa als productes sanitaris i als biocides, s'incorporen les mesures imprescindibles per garantir la fabricació i posada a disposició de mascaretes quirúrgiques, bates quirúrgiques, solucions i gels hidroalcohòlics per a la desinfecció de mans i antisèptics de pell sana a un ritme adequat per atendre el considerable volum de demanda existent.

El capítol V, articles 22 a 27, preveu mesures per a la detecció precoç de la malaltia i el control de les fonts d'infecció i vigilància epidemiològica. D'aquesta manera, s'assenyala de manera específica que la COVID-19, malaltia produïda per la infecció pel virus SARS-CoV-2, és una malaltia de declaració obligatòria urgent, qualificació que en la pràctica ja tenia perquè és un subtipus de la família SARS (síndrome respiratòria aguda greu), i està prevista en els annexos I.48 i II.1.B del Reial decret 2210/1995, de 28 de desembre, pel qual es crea la Xarxa nacional de vigilància epidemiològica. Així mateix, es dona continuïtat a una sèrie d'obligacions de recollida, tractament i remissió d'informació de les dades de rellevància epidemiològica i sanitària que siguin pertinents, sempre salvaguardant els drets de protecció de dades personals, així com al sistema establert amb els laboratoris per a la recollida i remissió d'informació amb el resultat de proves diagnòstiques per PCR (reacció en cadena per la polimerasa) a Espanya com a complement al sistema de vigilància individualitzada dels casos de COVID-19.

El capítol VI, articles 28 a 30, disposa una sèrie de mesures per garantir les capacitats del sistema sanitari en matèria de recursos humans, plans de contingència i obligacions d'informació.

El capítol VII, que està integrat per l'article 31, regula el règim sancionador aplicable a l'incompliment de les mesures de prevenció i de les obligacions que estableix aquest Reial decret llei.

La disposició addicional primera conté previsions específiques en relació amb els controls sanitaris i operatius en aeroports gestionats per AENA, mentre que la disposició addicional segona incorpora les previsions en matèria de sanitat exterior en ports d'interès general.

La disposició addicional tercera recull l'autorització a l'Administració General de l'Estat per atorgar avals per un import màxim de 2.817.500.000 euros l'any 2020 per cobrir els costos i les pèrdues en les operacions de finançament que efectui el Grup Banc Europeu d'Inversions a través del Fons paneuropeu de garanties en resposta a la crisi de la COVID-19, i a aquest efecte habilita la vicepresidenta tercera i ministra d'Afers Econòmics i Transformació Digital per signar els acords corresponents amb el Banc Europeu d'Inversions, com a complement de les mesures nacionals adoptades pel Govern.

Mitjançant la disposició addicional quarta s'aixeca la suspensió dels terminis de caducitat dels assentaments registrals establerts mitjançant l'article 42 del Reial decret llei 8/2020, de 17 de març, de mesures urgents extraordinàries per fer front a l'impacte econòmic i social de la COVID-19, i d'aquesta manera es permet compassar l'aixecament dels terminis de caducitat dels assentaments registrals amb el dels terminis administratius i el dels terminis judicials, la suspensió dels quals s'ha aixecat, respectivament, l'1 i el 4 de juny, mitjançant el Reial decret 537/2020, de 22 de maig.

La disposició addicional cinquena estableix que en l'àmbit de les Forces Armades és la Inspecció General de Sanitat de la Defensa la que ha de portar a terme les accions necessàries per complir les disposicions que preveu el present Reial decret llei, i n'ha de donar compte al Ministeri de Sanitat.

La disposició addicional sisena estableix de manera conjuntural, i davant la situació de crisi sanitària, la possibilitat d'incorporar al procés de dispensació l'aplicació de les tecnologies de la informació i la comunicació per garantir una atenció i un seguiment farmacoterapèutic òptim i acostar la medicació al pacient quan situacions com les que s'han produït en aquesta crisi de salut pública, o bé en el cas de persones en situació especial de vulnerabilitat, persones grans, malaltes i dependents, ho aconsellin.

L'experiència traslladada per totes les comunitats autònomes en el si de la Comissió Permanent de Farmàcia va evidenciar de manera unànime que aquesta mesura impulsada durant l'estat d'alarma ha suposat un progrés en la gestió de la prestació farmacèutica

actual amb efectes positius en la població, i és necessari mantenir-la mentre pervisqui aquesta situació de crisi sanitària no tan sols per a col·lectius vulnerables que no tinguin visites programades a l'hospital, sinó estendre-la també a les persones que tinguin una situació clínica, de dependència, vulnerabilitat, risc o de distància al centre que ho requereixi.

La disposició derogatòria única deroga totes les disposicions del mateix rang o inferior que s'oposin al que disposa aquest Reial decret llei.

La disposició final primera modifica la Llei 48/1960, de 21 de juliol, sobre navegació aèria, amb la introducció d'una nova disposició addicional sisena, que habilita el director de l'Agència Estatal de Seguretat Aèria, en el marc de les seves competències i sota certes condicions, per concedir, en els àmbits de l'aviació civil subjectes a la normativa nacional, exempcions específiques, equivalents a les que preveu la normativa d'aviació civil de la Unió Europea, en els àmbits que aquesta no regula, quan es produeixin circumstàncies urgents imprevistes o necessitats operatives urgents. D'aquesta manera, es permet mantenir i prolongar les mesures de flexibilitat aprovades per al manteniment dels esmentats títols, habilitacions o autoritzacions adoptades durant l'estat d'alarma, i graduar-les mentre es recupera la normalitat, i establir les que siguin necessàries per a una recuperació esgraonada que eviti el col·lapse i permeti la recuperació de la normalitat en el sector.

La disposició final segona modifica la Llei 16/2003, de 28 de maig, de cohesió i qualitat del Sistema Nacional de Salut. En primer lloc, es modifica la figura de les «actuacions coordinades en salut pública», prevista a l'article 65, i es permet que a través d'aquest instrument es puguin elaborar o activar plans i estratègies d'actuació.

En segon lloc, s'introdueix en un nou article 65 bis un deure de subministrament d'informació per part de les comunitats autònomes en situacions d'emergència per a la salut pública, a fi de garantir la coordinació adequada entre les autoritats sanitàries i reforçar el funcionament del conjunt del Sistema Nacional de Salut.

La disposició final tercera modifica l'article 94.3 del text refós de la Llei de garanties i ús racional dels medicaments i productes sanitaris. Aquesta reforma completa la que ja es va fer de l'apartat 2 d'aquest mateix article durant la vigència de l'estat d'alarma per tal de poder fixar el preu dels productes necessaris per a la protecció de la salut poblacional. Així, mitjançant aquest Reial decret llei es reserva a la Comissió Interministerial de Preus dels Medicaments l'adopció del procediment a seguir per fixar el preu esmentat.

La disposició final quarta modifica l'article 40 del Reial decret llei 8/2020, de 17 de març, de mesures urgents extraordinàries per fer front a l'impacte econòmic i social de la COVID-19, amb la finalitat d'estendre fins al 31 de desembre de 2020 la possibilitat que, encara que els estatuts no ho hagin previst, les sessions dels òrgans de govern i d'administració de les associacions, de les societats civils i mercantils, del consell rector de les societats cooperatives i del patronat de les fundacions, es puguin dur a terme per videoconferència o per conferència telefònica múltiple i així també que els seus acords es puguin formalitzar per escrit i sense sessió sempre que ho decideixi el president o quan ho sol·licitin, almenys, dos dels membres de l'òrgan. En aquest sentit, aquesta mesura és coherent amb la configuració de la nova situació, atès que és aconsellable que el trànsit al tràfic jurídic i social ordinari s'acompanyi de les màximes precaucions, entre les quals sens dubte hi ha la d'evitar reunions i aglomeracions de múltiples persones en espais reduïts com poden ser les sessions dels òrgans de govern i administració de les persones jurídiques.

Així mateix, es deroga l'article 42 del Reial decret llei 8/2020, de 17 de març, relatiu a la suspensió dels terminis de caducitat dels assentaments registrals, per coherència amb el que disposa la disposició addicional quarta del present Reial decret llei.

La disposició final cinquena modifica l'article 36 del Reial decret llei 11/2020, de 31 de març, pel qual s'adopten mesures urgents complementàries en l'àmbit social i econòmic per fer front a la COVID-19, relatiu al dret de resolució de determinats contractes sense penalització per part dels consumidors i usuaris, amb la finalitat d'estendre l'aplicació de l'article 36.1 als contractes que puguin ser impossibles d'executar com a conseqüència de

les mesures imposades per les diferents administracions durant les fases de desescalada o nova normalitat, una vegada que hagi deixat d'estar vigent l'estat d'alarma decretat mitjançant el Reial decret 463/2020, de 14 de març. Així mateix, amb posterioritat a l'aprovació del Reial decret llei 11/2020, de 31 de març, amb data 13 de maig de 2020 la Comissió Europea va emetre la Recomanació (UE) 2020/648, relativa als bons oferts als passatgers i als viatgers com a alternativa al reemborsament de viatges combinats i serveis de transport cancel·lats en el context de la pandèmia de COVID-19, de manera que és necessari adaptar l'apartat 4 de l'article 36 del Reial decret llei esmentat al contingut de la Recomanació. A aquests efectes, es modifica aquest article en un doble sentit, en primer lloc, per circumscriure la possibilitat d'emissió dels bons a l'acceptació voluntària amb caràcter previ per part del passatger o viatger, i, en segon lloc, per establir el termini automàtic de 14 dies per al reemborsament de l'import del bo a la finalització del seu període de validesa, si no s'ha bescanviat.

Així mateix, es deroga l'article 37 de l'esmentat Reial decret llei 11/2020, de 31 de març, per coherència amb la flexibilització més gran en matèria de joc establerta durant les fases II i III del Pla per a la transició cap a una nova normalitat.

La disposició final sisena relaciona els títols competencials que emparen l'Estat per dictar el Reial decret llei, i la disposició final setena introdueix una habilitació per al seu desplegament reglamentari, a favor dels ministres de Sanitat i de Transports, Mobilitat i Agenda Urbana, en l'àmbit de les seves competències respectives.

Finalment, la disposició final vuitena determina el moment d'entrada en vigor del Reial decret llei, que té lloc l'endemà de la publicació en el «Butlletí Oficial de l'Estat», sense perjudici del que disposa l'article 2 respecte de l'àmbit d'aplicació.

III

Aquest Reial decret llei, d'una banda, no afecta les matèries vedades a aquest instrument normatiu i, de l'altra, respon al pressupòsit habilitador de la necessitat extraordinària i urgent que justifica la utilització d'aquest tipus de norma.

En relació amb el primer aspecte, com assenyalava l'article 86.1 de la nostra Constitució espanyola, els reials decrets llei «no poden afectar l'ordenament de les institucions bàsiques de l'Estat, els drets, els deures i les llibertats dels ciutadans que regula el títol I, el règim de les comunitats autònomes ni el dret electoral general». Cap de les mesures d'aquest Reial decret llei afecta aquestes matèries.

En aquest sentit, i en relació amb la prohibició d'afectació als drets, els deures i les llibertats dels ciutadans que regula el títol I de la Constitució espanyola, una doctrina molt consolidada del Tribunal Constitucional, i que resumeix la STC 139/2016, de 31 de juliol (FJ 6), assenyalava que «1r) L'article 86.1 CE impedeix que amb el decret llei quedin afectats els drets, els deures i les llibertats dels ciutadans que regula el títol I CE, però aquest Tribunal ha rebutjat una interpretació extensiva del límit esmentat que suposaria el buidatge de la figura del decret llei, i el faria "inservible per regular amb més o menys incidència qualsevol aspecte concernent a les matèries incloses en el títol I de la Constitució"; 2n) La clàusula restrictiva s'ha d'entendre de manera que no es redueixi al no-res la figura del decret llei, de manera que el que es prohibeix constitucionalment és que es reguli un règim general d'aquests drets, deures i llibertats o que vagi en contra del contingut o els elements essencials d'alguns d'aquests drets (STC 111/1983, de 2 de desembre, FJ 8, confirmada per altres de posteriors); 3r) El Tribunal no s'ha de fixar únicament en la manera com es manifesta el principi de reserva de llei en una determinada matèria, sinó que més aviat ha d'examinar si hi ha hagut "afectació" pel decret llei d'un dret, deure o llibertat dels que regula el títol I CE, la qual cosa exigeix tenir en compte la configuració constitucional del dret, el deure o la llibertat afectat en cada cas i fins i tot la seva ubicació sistemàtica en el text constitucional i la naturalesa i l'abast de la regulació concreta de què es tracti (...)».

D'altra banda, les previsions que conté aquest Reial decret llei responen al manament constitucional dirigit als poders públics per l'article 43.2 de la Constitució espanyola, no regulen el règim general dels drets que conté el títol I, i es consideren proporcionades al

bé públic que es mira de protegir. En aquest sentit, el Tribunal Constitucional, en diverses sentències, s'ha pronunciat sobre l'efectivitat del dret a la protecció de la salut que preveu l'article 43 de la Constitució espanyola, atès que en la seva condició de principi rector dirigit a orientar i determinar l'actuació de tots els poders públics, estatals i autonòmics, obliga «a dur a terme l'acció normativa que sigui necessària per assegurar el compliment d'aquests manaments constitucionals» (STC 113/1989, de 22 de juny, FJ 3), és a dir, a establir les normes necessàries per garantir l'organització i la tutela de la salut pública a través dels mitjans necessaris.

Pel que fa al segon aspecte, és a dir, a la concurrència del pressupòsit de necessitat extraordinària i urgent, la STC 61/2018, de 7 de juny (FJ 4), exigeix, d'una banda, «la presentació explícita i raonada dels motius que ha tingut en compte el Govern en la seva aprovació», és a dir, el que s'ha denominat la situació d'urgència; i, de l'altra, «l'existència d'una connexió necessària entre la situació d'urgència definida i la mesura concreta adoptada per subvenir-hi».

Així, d'una banda, com assenyala el Tribunal Constitucional, el reial decret llei constitueix un instrument constitucionalment lícit, alhora que pertinent i adequat per a la consecució de la finalitat que justifica la legislació d'urgència, que no és cap altra que subvenir a situacions concretes dels objectius governamentals que per raons difícils de preveure requereixin una acció normativa immediata en un termini més breu que el requerit per la via normal o pel procediment d'urgència per a la tramitació parlamentària de les lleis (STC 6/1983, de 4 de febrer, FJ 5; 11/2002, de 17 de gener, FJ 4; 137/2003, de 3 de juliol, FJ 3; 368/2007, FJ 10; 31/2011, de 17 de març, FJ 4; 137/2011, de 14 de setembre, FJ 6, i 100/2012, de 8 de maig, FJ 8).

I tot això concorre en el present cas, atès que és necessari establir la continuïtat d'una sèrie de mesures en el conjunt del territori nacional amb la finalitat de prevenir i controlar possibles rebrots de la malaltia quan deixin de ser aplicables les mesures adoptades durant l'estat d'alarma, termini en què no és factible la seva aprovació mitjançant el procediment legislatiu ordinari, ni tan sols utilitzant una eventual via d'urgència.

També és possible reconèixer raonablement l'existència de la connexió necessària entre la situació d'urgència definida i les mesures concretes adoptades per subvenir-hi mitjançant el projecte de reial decret llei (STC 29/1982, de 31 de maig, FJ 3; 182/1997, de 20 d'octubre, FJ 3, i 137/2003, de 3 de juliol, FJ 4). En l'escenari actual es manté la necessitat de prevenir la pandèmia, evitar-ne la propagació per protegir la salut pública i adoptar altres mesures que permeten afrontar-ne les conseqüències.

Així mateix, la necessitat extraordinària i urgent d'aprovar les mesures que inclou el Reial decret llei s'inscriu en el judici polític o d'oportunitat que correspon al Govern (STC 61/2018, de 7 de juny, FJ 4, i 142/2014, d'11 de setembre, FJ 3) i aquesta decisió, sens dubte, suposa una ordenació de prioritats polítiques d'actuació (STC de 30 de gener de 2019). Les prioritats a què respon el projecte de reial decret llei s'exposen a la part expositiva i la memòria. Els motius d'oportunitat que s'hi expressen tenen per finalitat fer constar que, en cap cas, el reial decret llei constitueix un supòsit d'ús abusiu o arbitrari d'aquest instrument constitucional (STC 61/2018, de 7 de juny, FJ 4; 100/2012, de 8 de maig, FJ 8; 237/2012, de 13 de desembre, FJ 4, i 39/2013, de 14 de febrer, FJ 5). En aquest sentit, dins del judici polític o d'oportunitat que correspon al Govern, es considera que es donen els motius d'oportunitat que justifiquen àmpliament i raonadament l'adopció de la present norma, atès que respon a la finalitat legítima d'aprovar mesures que contribueixen a abordar de manera immediata el gravíssim impacte provocat per la pandèmia (STC 29/1982, de 31 de maig, FJ 3; 111/1983, de 2 de desembre, FJ 5, i 182/1997, de 20 d'octubre, FJ 3).

Pel que fa a les mesures que contenen els capítols primer i segon del Reial decret llei, la resposta requerida per l'actual context de crisi sanitària exigeix determinar amb caràcter immediat tant les obligacions específiques que competeixen a les diferents administracions per fer-hi front, com les mesures de cautela i protecció que han d'adoptar els ciutadans per evitar la generació de riscos de propagació de la malaltia, de manera que es reforcin les capacitats i es fiacin els comportaments imprescindibles per seguir contenint l'epidèmia.

L'objectiu és conformar un marc jurídic temporal, específicament concebut per fer front a la crisi sanitària, i que estigui plenament operatiu una vegada finalitzi la vigència de l'estat d'alarma.

S'ha d'assegurar, en concret, que les activitats en què es pot generar més risc de transmissió comunitària de la malaltia COVID-19 s'exerceixen en condicions que permetin en tot moment prevenir els riscos de contagi, alhora que s'estableix l'obligatorietat de l'ús de les mascaretes en els espais en què el risc per a la salut és raonablement evident, com a concreció del deure d'autoprotecció dels ciutadans.

Es requereix així mateix l'adopció amb caràcter urgent de mesures orientades a garantir la prestació adequada dels serveis de transports, de manera que es puguin atendre en tot moment les indicacions necessàries per evitar els riscos de contagi i, específicament, les relatives al volum d'ocupació i a la conservació de la informació necessària per assegurar la traçabilitat dels contactes.

Així mateix, hi ha una clara connexió entre la situació de crisi sanitària i les previsions relatives a assegurar el proveïment adequat de medicaments, productes sanitaris i productes necessaris per a la protecció de la salut; el reforç de les obligacions d'informació i coordinació entre les diferents administracions per a la detecció precoç, el seguiment i la vigilància epidemiològica de la COVID-19; i, finalment, les mesures orientades a garantir una adequada capacitat assistencial dels sistemes sanitaris.

Pel que fa a la disposició addicional primera, la concurrència de la necessitat extraordinària i urgent queda justificada tenint en compte que és imprescindible reforçar la seguretat i la protecció de la salut en el trànsit aeri internacional, per impulsar sectors essencials de l'economia espanyola com el sector turístic i el de línies aèries, de manera que és necessària la implantació urgent de noves mesures sanitàries i operatives en la xarxa d'aeroports d'interès general.

En relació amb les mesures adoptades a la disposició addicional segona d'aquest Reial decret llei, la necessitat extraordinària i urgent queda justificada en l'actual escenari de contenció i prevenció de la COVID-19. D'aquesta manera, és urgent i necessari establir les mesures per posar a disposició els recursos necessaris per garantir el control sanitari per l'entrada de passatgers internacionals a través dels ports d'interès general, amb l'objectiu final de protegir la salut pública.

En relació amb les mesures adoptades a la disposició addicional tercera d'aquest Reial decret llei, la necessitat extraordinària i urgent queda justificada davant les conseqüències econòmiques derivades de la crisi sanitària i, en concret, davant la falta de finançament que estan tenint en major mesura les petites i mitjanes empreses i els autònoms. Així, es requereix assegurar la continuïtat en la provisió de finançament a empreses durant la crisi, amb la finalitat d'evitar que una crisi de liquiditat es transformi en una crisi de solvència. En aquest sentit, la creació del Fons paneuropeu de garanties forma part de la resposta europea per atendre les conseqüències econòmiques més immediates derivades de la pandèmia, i el Consell Europeu en va sol·licitar la posada en marxa per a l'1 de juny. La demora en la seva implementació implica un risc que una crisi de liquiditat es transformi en una crisi de solvència en el cas d'empreses amb més restriccions al finançament, cosa que podria posar en risc la supervivència d'aquestes empreses, amb efectes permanents en l'economia i l'ocupació.

Respecte a la disposició addicional quarta, la necessitat extraordinària i urgent està determinada per la derogació pel Reial decret 573/2020, de 20 de maig, de les disposicions addicionals segona, tercera i quarta del Reial decret 463/2020, de 14 de març, i el paral·lel aixecament de la suspensió dels terminis processals, administratius i de prescripció i caducitat dels drets i les accions. En atenció a això, és imprescindible, d'una banda, que els actes i les resolucions judicials i administratives amb transcendència registral puguin quedar reflectits en els diferents registres i, de l'altra, que els terminis de prescripció i caducitat dels drets i les accions es corresponguin amb els dels assentaments registrals que els recullen i que ara com ara estan suspesos. Per tant, la necessitat de restablir la seguretat jurídica i del tràfic jurídic i mercantil imposa al seu torn l'aixecament dels terminis

de caducitat dels terminis dels assentaments registrals susceptibles de cancel·lació pel transcurs del temps.

Pel que fa a les mesures adoptades a la disposició final primera d'aquest Reial decret llei, la necessitat extraordinària i urgent queda justificada en la peremptorietat d'habilitar els instruments que permetin, una vegada finalitzat l'estat d'alarma, mantenir les exempcions concedides durant la seva vigència en els àmbits exclosos de l'aplicació de la normativa de la Unió Europea, per tal que, d'una manera equivalent a la que preveu la normativa esmentada, es permeti mantenir les exempcions concedides durant l'estat d'alarma per les autoritats competents delegades, i adaptar-les a la situació efectiva del sector fins a assolir la normalitat.

En efecte, les limitacions de mobilitat establertes pels estats per frenar el contagi de la malaltia, així com la reducció de l'activitat, han determinat que els titulars de llicències, els operadors i altres subjectes aeronàutics titulars d'habilitacions o autoritzacions per a l'exercici d'activitats aeronàutiques, subjectes a la normativa nacional, no puguin complir els requisits que exigeix la normativa (experiència recent, hores de vol, manteniment de l'aeronavegabilitat, etc.) i, per tant, mantenint els estàndards de seguretat, sigui necessari mantenir o prolongar les mesures de flexibilitat aprovades per mantenir els esmentats títols, habilitacions o autoritzacions adoptades durant l'estat d'alarma, i graduar-les mentre es recupera la normalitat, i permetre establir les que siguin necessàries per a una recuperació esgraonada que eviti el col·lapse i permeti la recuperació de la normalitat en el sector o quan concorrin circumstàncies urgents imprevistes, o necessitats operatives urgents.

Pel que fa a això, cal destacar que aquesta habilitació és equivalent a la que preveu l'article 71 del Reglament (UE) 2018/1139 del Parlament Europeu i del Consell, de 4 de juliol de 2018, en els àmbits d'activitat de l'aviació civil coberts per la normativa europea.

Des de la perspectiva de les mesures adoptades a les disposicions finals segona i tercera d'aquest Reial decret llei, al llarg dels últims mesos i, sobretot, durant la setmana prèvia a la declaració de l'estat d'alarma, es va posar de manifest que la legislació sectorial en matèria sanitària no disposava d'instruments suficientment precisos que permetessin afrontar una situació com la de la crisi sanitària en què el país encara està immers. En aquest sentit, s'aproven mesures específiques que reforcen els instruments de coordinació i cooperació en matèria de salut pública en vista de les característiques globals de l'epidèmia. Aquestes singularitats exigeixen, de manera immediata, facultar el Consell Interterritorial del Sistema Nacional de Salut perquè, en el marc de les actuacions coordinades, es puguin dissenyar i activar plans i estratègies d'actuació en casos d'emergències sanitàries, comptant amb la participació de totes les administracions concernides.

Així mateix, s'estableixen nous deures d'informació en situacions d'emergència per a la salut pública. L'experiència viscuda durant la crisi sanitària ha posat de relleu la peremptorietat del subministrament d'informació entre autoritats sanitàries que faciliti el seguiment de l'evolució epidemiològica i de les mesures de prevenció, control i contenció adoptades sobre aquesta qüestió. Només així es pot garantir de manera suficient la coordinació reforçada del conjunt del sistema sanitari, que permeti donar respostes eficaces a situacions excepcionals com la present.

Finalment, també s'ha d'advertir que el fet que una part d'aquest Reial decret llei es pugui arribar a considerar una reforma estructural no impedeix, per si sola, la utilització de la figura del decret llei. Com ha sostingut el Tribunal Constitucional, el possible caràcter estructural del problema que es pretén solucionar no exclou que aquest es pugui convertir en un moment donat en un supòsit de necessitat extraordinària i urgent, que justifiqui l'aprovació d'un decret llei, la qual cosa s'ha de determinar atenent les circumstàncies concurrents en cada cas (STC 137/2011, FJ 6; reiterat a les STC 183/2014, FJ 5; 47/2015, FJ 5, i 139/2016, FJ 3).

Pel que fa a la modificació efectuada mitjançant la disposició final quarta del Reial decret llei 8/2020, de 17 de març, cal assenyalar que la concurrència del pressupòsit de la necessitat extraordinària i urgent resulta de la pròpia finalitat de la mesura, que és estendre

més enllà de la finalització de l'estat d'alarma les cauteles de distanciament social que han permès la contenció de la pandèmia. Així, actualment ens trobem que aquesta situació excepcional no desapareixerà quan conclogui l'estat d'alarma, per la qual cosa moltes de les assemblees de les cooperatives, ordinàries i extraordinàries, no es podran dur a terme de manera presencial, com exigeixen els seus estatuts, en els terminis legalment establerts. Passa el mateix respecte als consells rectors en els quals els membres no estan domiciliats en el mateix territori. Per això, havent-se aprovat l'última pròrroga de l'estat d'alarma, que faria decaure la vigència d'aquestes mesures, s'imposa la necessitat de prorrogar-ne l'abast fins a la finalització de l'any 2020, sense que hi hagi una altra alternativa reguladora o no reguladora, ja que no és possible la tramitació legislativa ordinària d'una modificació del text refós de la Llei de societats de capital, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/2010, de 2 de juliol.

Respecte a la modificació efectuada per la disposició final cinquena, la concurrència del pressupòsit de la necessitat extraordinària i urgent resulta de la necessitat de seguir protegint els consumidors respecte als contractes que puguin ser impossibles d'executar com a conseqüència de les mesures imposades per les diferents administracions durant les fases de desescalada o nova normalitat, una vegada que hagi deixat d'estar vigent l'estat d'alarma decretat mitjançant el Reial decret 463/2020, de 14 de març. Així mateix, aquesta mesura és necessària per poder ajustar el que preveu el nostre ordenament a la Recomanació (UE) 2020/648 de la Comissió Europea, relativa als bons oferts als passatgers i als viatgers com a alternativa al reemborsament de viatges combinats i serveis de transport cancel·lats en el context de la pandèmia de COVID-19.

En vista del que s'ha exposat, concorren les circumstàncies de necessitat extraordinària i urgent que exigeix l'article 86 de la Constitució espanyola com a pressupòsits habilitadors per recórrer a l'instrument jurídic del reial decret llei.

IV

Aquest Reial decret llei respon als principis de necessitat, eficàcia, proporcionalitat, seguretat jurídica, transparència i eficiència, tal com exigeix la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques. A aquests efectes es posa de manifest el compliment dels principis de necessitat i eficàcia atès l'interès general en què es fonamenten les mesures que s'hi estableixen, i que tenen com a finalitat última la protecció de la salut de la població, de manera que el reial decret llei és l'instrument més adequat per garantir-ne la consecució. La norma és conforme al principi de proporcionalitat, atès que conté la regulació imprescindible per aconseguir els objectius prèviament esmentats, ja que les mesures que ara es regulen són proporcionades al bé públic que s'intenta protegir. Igualment, s'ajusta al principi de seguretat jurídica, perquè és coherent amb la resta de l'ordenament jurídic, i específicament, com s'ha assenyalat abans, amb el marc constitucional que permet la utilització de l'instrument del reial decret llei. En relació amb el principi d'eficiència, aquest Reial decret llei no imposa càrregues administratives que no estiguin justificades per aconseguir els seus fins.

Aquest Reial decret llei es dicta a l'empara de l'article 149.1.16a de la Constitució espanyola, que atribueix a l'Estat la competència en matèria de sanitat exterior, bases i coordinació general de la sanitat i legislació sobre productes farmacèutics.

A més, els articles 17 i 18 es dicten a l'empara de l'article 149.1.21a de la Constitució espanyola, que atribueix a l'Estat la competència sobre ferrocarrils i transports terrestres que transcorrin pel territori de més d'una comunitat autònoma, i 149.1.20a, sobre marina mercant.

Les disposicions addicionals primera i segona es dicten a l'empara de l'article 149.1.16a i 149.1.20a de la Constitució espanyola, que atribueix a l'Estat la competència en matèria de sanitat exterior i sobre aeroports d'interès general i ports d'interès general, respectivament.

La disposició addicional tercera es dicta a l'empara del que disposa l'article 149.1.13a i 14a de la Constitució espanyola, que atribueix a l'Estat la competència sobre bases i

coordinació de la planificació general de l'activitat econòmica, i hisenda general i deute de l'Estat, respectivament.

La disposició addicional quarta es dicta a l'empara del que disposa l'article 149.1.8a de la Constitució espanyola, que atribueix a l'Estat la competència sobre ordenació dels registres i instruments públics.

En virtut d'això, fent ús de l'autorització que conté l'article 86 de la Constitució espanyola, a proposta dels ministres de Sanitat i de Transports, Mobilitat i Agenda Urbana, i amb la deliberació prèvia del Consell de Ministres a la reunió del dia 9 de juny de 2020,

DISPOSO:

CAPÍTOL I

Disposicions generals

Article 1. *Objecte.*

Aquest Reial decret llei té per objecte establir les mesures urgents de prevenció, contenció i coordinació necessàries per fer front a la crisi sanitària ocasionada per la COVID-19, així com prevenir possibles rebrots, amb vista a la superació de la fase III del Pla per a la transició cap a una nova normalitat per part d'algunes províncies, illes i unitats territorials i, eventualment, l'expiració de la vigència de l'estat d'alarma declarat pel Reial decret 463/2020, de 14 de març, pel qual es declara l'estat d'alarma per a la gestió de la situació de crisi sanitària ocasionada per la COVID-19, i les seves pròrrogues.

Article 2. *Àmbit d'aplicació.*

1. El que estableix aquest Reial decret llei és aplicable a tot el territori nacional.

2. No obstant el que disposa l'apartat anterior, les mesures que preveuen els capítols II, III, IV, V, VI i VII i la disposició addicional sisena únicament són aplicables a les províncies, illes o unitats territorials que hagin superat la fase III del Pla per a la transició cap a una nova normalitat, i en les quals hagin quedat sense efecte totes les mesures de l'estat d'alarma, de conformitat amb el que disposa l'article 5 del Reial decret 555/2020, de 5 de juny, pel qual es prorroga l'estat d'alarma declarat pel Reial decret 463/2020, de 14 de març, llevat del que disposa l'article 15.2, que és aplicable des del moment de l'entrada en vigor del Reial decret llei a tot el territori nacional.

3. Una vegada finalitzada la pròrroga de l'estat d'alarma que estableix el Reial decret 555/2020, de 5 de juny, les mesures que contenen els capítols II, III, IV, V, VI i VII i la disposició addicional sisena són aplicables a tot el territori nacional fins que el Govern declari de manera motivada i d'acord amb l'evidència científica disponible, amb l'informe previ del Centre de Coordinació d'Alertes i Emergències Sanitàries, la finalització de la situació de crisi sanitària ocasionada per la COVID-19.

El Govern ha de consultar les comunitats autònomes en el si del Consell Interterritorial del Sistema Nacional de Salut amb caràcter previ a la finalització de la situació de crisi sanitària a què es refereix el paràgraf anterior.

Article 3. *Òrgans competents.*

1. Amb caràcter excepcional i quan així ho requereixin motius d'extraordinària gravetat o urgència, l'Administració General de l'Estat ha de promoure, coordinar o adoptar d'acord amb les seves competències totes les mesures que siguin necessàries per assegurar el compliment del que disposa aquest Reial decret llei, amb la col·laboració de les comunitats autònomes.

2. Corresponen als òrgans competents de l'Administració General de l'Estat, de les comunitats autònomes i de les entitats locals, en l'àmbit de les competències respectives,

les funcions de vigilància, inspecció i control del compliment correcte de les mesures que estableix aquest Reial decret llei.

Article 4. *Deure de cautela i protecció.*

Tots els ciutadans han d'adoptar les mesures necessàries per evitar la generació de riscos de propagació de la malaltia COVID-19, així com la pròpia exposició a aquests riscos, d'acord amb el que estableix aquest Reial decret llei. El deure de cautela i protecció esmentat és igualment exigible als titulars de qualsevol activitat regulada en aquest Reial decret llei.

Article 5. *Plans i estratègies d'actuació per afrontar emergències sanitàries.*

D'acord amb el que preveu l'article 65 de la Llei 16/2003, de 28 de maig, de cohesió i qualitat del Sistema Nacional de Salut, s'han d'adoptar plans i estratègies d'actuació per afrontar emergències sanitàries, mitjançant actuacions coordinades en salut pública, atenent els diferents nivells de risc d'exposició i de transmissió comunitària de la malaltia COVID-19 per a l'exercici de les diferents activitats que preveu aquest Reial decret llei.

CAPÍTOL II

Mesures de prevenció i higiene

Article 6. *Ús obligatori de mascaretes.*

1. Les persones de sis anys en endavant queden obligades a utilitzar mascaretes en els supòsits següents:

a) A la via pública, en espais a l'aire lliure i en qualsevol espai tancat d'ús públic o que estigui obert al públic, sempre que no sigui possible garantir el manteniment d'una distància de seguretat interpersonal de, com a mínim, 1,5 metres.

b) En els mitjans de transport aeri, marítim, amb autobús o per ferrocarril, així com en els transports públics i privats complementaris de viatgers en vehicles de fins a nou places, inclòs el conductor, si els ocupants dels vehicles de turisme no conviuen en el mateix domicili. En el cas dels passatgers de vaixells i embarcacions, no és necessari l'ús de mascaretes quan estiguin dins de la seva cabina o a les cobertes o els espais exteriors quan sigui possible garantir el manteniment d'una distància de seguretat interpersonal de, com a mínim, 1,5 metres.

2. L'obligació que conté l'apartat anterior no és exigible per a les persones que presentin algun tipus de malaltia o dificultat respiratòria que es pugui veure agreujada per l'ús de la mascareta o que, per la seva situació de discapacitat o dependència, no disposin d'autonomia per treure's la mascareta, o bé presentin alteracions de conducta que facin inviable utilitzar-la.

Tampoc és exigible en el cas d'exercir un esport individual a l'aire lliure, ni en els supòsits de força major o situació de necessitat o quan, per la pròpia naturalesa de les activitats, l'ús de la mascareta hi sigui incompatible, d'acord amb les indicacions de les autoritats sanitàries.

3. La venda unitària de mascaretes quirúrgiques que no estiguin empaquetades individualment només es pot efectuar a les oficines de farmàcia, i s'han de garantir unes condicions d'higiene adequades que salvaguardin la qualitat del producte.

Article 7. *Centres de treball.*

1. Sense perjudici del compliment de la normativa de prevenció de riscos laborals i de la resta de la normativa laboral que sigui aplicable, el titular de l'activitat econòmica o, si s'escau, el director dels centres i les entitats ha de:

a) Adoptar mesures de ventilació, neteja i desinfecció adequades a les característiques i la intensitat d'ús dels centres de treball, d'acord amb els protocols que s'estableixin en cada cas.

b) Posar a disposició dels treballadors aigua i sabó, o gels hidroalcohòlics o desinfectants amb activitat viricida, autoritzats i registrats pel Ministeri de Sanitat per a la neteja de mans.

c) Adaptar les condicions de treball, inclosa l'ordenació dels llocs de treball i l'organització dels torns, així com l'ús dels llocs comuns, de manera que es garanteixi el manteniment d'una distància de seguretat interpersonal mínima d'1,5 metres entre els treballadors. Quan això no sigui possible, s'ha de proporcionar als treballadors equips de protecció adequats al nivell de risc.

d) Adoptar mesures per evitar la coincidència massiva de persones, tant treballadors com clients o usuaris, en els centres de treball durant les franges horàries en què es prevegi més afluència.

e) Adoptar mesures per a la reincorporació progressiva de manera presencial als llocs de treball i la potenciació de l'ús del teletreball quan per la naturalesa de l'activitat laboral sigui possible.

2. Les persones que presentin símptomes compatibles amb COVID-19 o estiguin en aïllament domiciliari a causa d'un diagnòstic per COVID-19, o que estiguin en període de quarantena domiciliària per haver tingut contacte estret amb alguna persona amb COVID-19, no han d'acudir al centre de treball.

3. Si un treballador comença a tenir símptomes compatibles amb la malaltia, s'ha de contactar immediatament amb el telèfon habilitat per a això per la comunitat autònoma o el centre de salut corresponent, i, si s'escau, amb els serveis de prevenció de riscos laborals corresponents. De manera immediata, el treballador s'ha de col·locar una mascareta i ha de seguir les recomanacions que se li indiquin, fins que un professional sanitari valori la seva situació mèdica.

Article 8. *Centres, serveis i establiments sanitaris.*

L'administració sanitària competent ha de garantir que s'adopten les mesures organitzatives, de prevenció i higiene per assegurar el benestar dels treballadors i els pacients. Així mateix, ha de garantir la disponibilitat dels materials de protecció necessaris a les ubicacions pertinents, la neteja i desinfecció de les àrees utilitzades i l'eliminació de residus, així com el manteniment adequat dels equips i les instal·lacions.

Article 9. *Centres docents.*

Les administracions educatives han d'assegurar el compliment pels titulars dels centres docents, públics o privats, que imparteixin els ensenyaments que preveu l'article 3 de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació, de les normes de desinfecció, prevenció i condicionament dels centres esmentats que aquelles estableixin.

En tot cas, s'ha d'assegurar l'adopció de les mesures organitzatives que siguin necessàries per evitar aglomeracions i garantir que es mantingui una distància de seguretat de, com a mínim, 1,5 metres. Quan no sigui possible mantenir aquesta distància de seguretat, s'han d'observar les mesures d'higiene adequades per prevenir els riscos de contagi.

Article 10. *Serveis socials.*

1. Les administracions competents han d'assegurar el compliment pels titulars de centres de serveis socials de caràcter residencial i centres de dia de les normes de desinfecció, prevenció i condicionament de les instal·lacions que aquelles estableixin.

En particular, han de vetllar perquè la seva activitat normal es porti a terme en condicions que permetin en tot moment prevenir els riscos de contagi.

2. Les autoritats competents han de garantir la coordinació dels centres residencials de persones amb discapacitat, de persones grans i dels centres d'emergència, acollida i pisos tutelats per a víctimes de violència de gènere i altres formes de violència contra les dones, amb els recursos sanitaris del sistema de salut de la comunitat autònoma en què s'ubiquin.

3. Els titulars dels centres han de disposar de plans de contingència per COVID-19 orientats a la identificació precoç de possibles casos entre residents i treballadors i els seus contactes, i han d'activar, si s'escau, els procediments de coordinació amb l'estructura del servei de salut que correspongui.

Els titulars dels centres han d'adoptar les mesures organitzatives, de prevenció i higiene, en relació amb els treballadors, els usuaris i els visitants, adequades per prevenir els riscos de contagi. Així mateix, han de garantir la posada a disposició de materials de protecció adequats al risc.

La informació a què es refereix aquest apartat ha d'estar disponible quan ho requereixi l'autoritat de salut pública.

4. La prestació de la resta de serveis que recullen el Catàleg de referència de serveis socials, aprovat per Acord del Consell Territorial de Serveis Socials i del Sistema per a l'Autonomia i Atenció a la Dependència el 16 de gener de 2013, i l'article 3.1 del Reial decret llei 12/2020, de 31 de març, de mesures urgents en matèria de protecció i assistència a les víctimes de violència de gènere, s'ha de fer assegurant que s'adopten les mesures d'higiene adequades per prevenir els riscos de contagi.

Article 11. *Establiments comercials.*

Les administracions competents han d'assegurar el compliment pels titulars dels establiments comercials de venda al detall o a l'engròs de qualsevol classe d'articles de les normes d'aforament, desinfecció, prevenció i condicionament que aquelles determinin.

En tot cas, s'ha d'assegurar l'adopció de les mesures organitzatives que siguin necessàries per evitar aglomeracions i garantir que clients i treballadors mantinguin una distància de seguretat de, com a mínim, 1,5 metres. Quan no sigui possible mantenir aquesta distància de seguretat, s'han d'observar les mesures d'higiene adequades per prevenir els riscos de contagi.

Les administracions competents han de prestar especial atenció a les particularitats dels centres i parcs comercials i dels mercats que exerceixen l'activitat a la via pública a l'aire lliure o de venda no sedentària, comunament denominats mercats ambulants.

Article 12. *Hotels i allotjaments turístics.*

Les administracions competents han d'assegurar el compliment pels titulars d'hotels i allotjaments similars, allotjaments turístics, residències universitàries i similars, i altres allotjaments de curta estada, càmpings, aparcaments de caravanes i altres establiments similars, de les normes d'aforament, desinfecció, prevenció i condicionament que aquelles determinin.

En particular, s'ha d'assegurar que a les zones comunes dels establiments esmentats s'adopten les mesures organitzatives oportunes per evitar aglomeracions i garantir que clients i treballadors mantinguin una distància de seguretat interpersonal mínima d'1,5 metres. Quan no sigui possible mantenir aquesta distància de seguretat, s'han d'observar les mesures d'higiene adequades per prevenir els riscos de contagi.

Article 13. *Activitats d'hostaleria i restauració.*

Les administracions competents han d'assegurar el compliment pels titulars de bars, restaurants i altres establiments d'hostaleria i restauració de les normes d'aforament, desinfecció, prevenció i condicionament que es determinin.

En tot cas, s'ha d'assegurar l'adopció de les mesures organitzatives que siguin necessàries per evitar aglomeracions tant dins de l'establiment com als espais de terrasses

autoritzats i garantir que clients i treballadors mantinguin una distància de seguretat de, com a mínim, 1,5 metres. Quan no sigui possible mantenir aquesta distància de seguretat, s'han d'observar les mesures d'higiene adequades per prevenir els riscos de contagi.

Article 14. *Equipaments culturals, espectacles públics i altres activitats recreatives.*

Les administracions competents han d'assegurar el compliment pels titulars d'equipaments culturals, com ara museus, biblioteques, arxius o monuments, així com pels titulars d'establiments d'espectacles públics i d'altres activitats recreatives, o pels seus organitzadors, de les normes d'aforament, desinfecció, prevenció i condicionament que aquelles determinin.

En tot cas, s'ha d'assegurar que s'adopten les mesures necessàries per garantir una distància interpersonal mínima d'1,5 metres, així com el degut control per evitar les aglomeracions. Quan no sigui possible mantenir la distància de seguretat esmentada, s'han d'observar les mesures d'higiene adequades per prevenir els riscos de contagi.

Article 15. *Instal·lacions per a les activitats i competicions esportives.*

1. Les administracions competents han d'assegurar el compliment pels titulars de les instal·lacions en què es duiguin a terme activitats i competicions esportives, de pràctica individual o col·lectiva, de les normes d'aforament, desinfecció, prevenció i condicionament que aquelles estableixin.

En tot cas, s'ha d'assegurar que s'adopten les mesures necessàries per garantir una distància interpersonal mínima d'1,5 metres, així com el degut control per evitar les aglomeracions. Quan no sigui possible mantenir la distància de seguretat esmentada, s'han d'observar les mesures d'higiene adequades per prevenir els riscos de contagi.

2. En el cas de la Lliga de Futbol Professional i la Lliga ACB de bàsquet, l'administració competent per aplicar el que disposa l'apartat anterior és el Consell Superior d'Esports, prèvia consulta a l'organitzador de la competició, al Ministeri de Sanitat i a les comunitats autònomes. Les decisions adoptades per l'òrgan esmentat han d'atendre de manera prioritària les circumstàncies sanitàries, així com la necessitat de protegir tant els esportistes com els ciutadans assistents a les activitats i competicions esportives.

Article 16. *Altres sectors d'activitat.*

Les administracions competents han d'assegurar el compliment pels titulars de qualsevol altre centre, lloc, establiment, local o entitat que exerceixi l'activitat en un sector diferent dels esmentats en els articles anteriors, o pels responsables o organitzadors d'aquesta activitat, quan es pugui apreciar risc de transmissió comunitària de COVID-19 d'acord amb el que estableix l'article 5, de les normes d'aforament, desinfecció, prevenció i condicionament que aquelles estableixin.

En tot cas, s'ha d'assegurar que s'adopten les mesures necessàries per garantir una distància interpersonal mínima d'1,5 metres, així com el degut control per evitar les aglomeracions. Quan no sigui possible mantenir la distància de seguretat esmentada, s'han d'observar les mesures d'higiene adequades per prevenir els riscos de contagi.

CAPÍTOL III

Mesures en matèria de transports

Article 17. *Transport públic de viatgers.*

1. En els serveis de transport públic de viatgers de competència estatal ferroviari i per carretera que estiguin subjectes a un contracte públic o a obligacions de servei públic, els operadors han d'ajustar els nivells d'oferta a l'evolució de la recuperació de la demanda, per tal de garantir la prestació adequada del servei, i facilitar als ciutadans l'accés als llocs

de treball i als serveis bàsics, atenent les mesures sanitàries que es puguin acordar per evitar el risc de contagi de la COVID-19.

En tot cas, s'han d'evitar les aglomeracions, així com respectar les mesures adoptades pels òrgans competents sobre el volum d'ocupació de vehicles i trens.

2. Sense perjudici del que disposa l'apartat anterior, el titular de la Direcció General de Transport Terrestre pot adequar l'oferta d'aquests serveis per garantir-ne el funcionament correcte, quan hi hagi raons d'interès general que així ho aconsellin.

3. Els operadors de transport aeri i terrestre interprovincials amb número de seient preassignat han d'obtenir informació per a contacte de tots els passatgers i conservar les llistes un mínim de quatre setmanes amb posterioritat al viatge. Així mateix, han de facilitar aquestes llistes a les autoritats de salut pública quan es requereixin amb la finalitat d'efectuar la traçabilitat de contactes.

Article 18. *Transport marítim.*

1. En els serveis de les línies regulars de transport marítim de passatge i passatge i càrrega rodada, independentment del fet que estiguin o no subjectes a un contracte públic o a obligacions de servei públic, el titular de la Direcció General de la Marina Mercant pot modular els nivells de prestació dels serveis esmentats, de tal manera que se'n garanteixi una prestació adequada, atenent les mesures sanitàries que es puguin acordar per evitar el risc de contagi de la COVID-19.

Els operadors marítics han de donar compliment a les mesures preventives i de control que estableixin les autoritats competents.

2. Els operadors de transport marítim els vaixells i les embarcacions dels quals disposin de número de seient preassignat han d'obtenir informació de contacte per a tots els passatgers i conservar les llistes un mínim de quatre setmanes amb posterioritat al viatge. Així mateix, han de facilitar aquestes llistes a les autoritats de salut pública quan es requereixin amb la finalitat d'efectuar la traçabilitat de contactes.

3. S'habilita el titular de la Direcció General de la Marina Mercant per ordenar, a proposta del Ministeri de Sanitat, l'adopció de les mesures sanitàries que siguin procedents per al control dels vaixells de passatge de transbord rodat i vaixells de passatge, inclosos els de tipus creuer, que facin viatges internacionals i naveguin per aigües del mar territorial per tal d'entrar en els ports espanyols oberts a la navegació internacional.

CAPÍTOL IV

Mesures relatives a medicaments, productes sanitaris i productes necessaris per a la protecció de la salut

Article 19. *Mesures en matèria de medicaments.*

1. Els fabricants i els titulars d'autoritzacions de comercialització, independentment que estiguin actuant per si mateixos o a través d'entitats de distribució per contracte, dels medicaments considerats essencials en la gestió de la crisi sanitària ocasionada per la COVID-19 i que així determini el titular de la Direcció de l'Agència Espanyola de Medicaments i Productes Sanitaris, han de comunicar a aquesta Agència, en els termes que aquesta estableixi, l'estoc disponible, la quantitat subministrada durant l'última setmana i la previsió d'alliberament i recepció de lots, i hi han d'incloure les dates i les quantitats estimades.

2. Els subjectes als quals es refereix l'apartat anterior han d'establir les mesures necessàries i habilitar els protocols que permetin garantir el proveïment dels medicaments que determini el titular de la Direcció de l'Agència Espanyola de Medicaments i Productes Sanitaris als centres i serveis sanitaris d'acord amb les seves necessitats. Així mateix, les mesures esmentades han d'assegurar el proveïment suficient durant períodes de vacances i caps de setmana.

3. El ministre de Sanitat pot ordenar la prioritització de la fabricació dels medicaments a què es refereix l'apartat 1. Així mateix, l'Agència Espanyola de Medicaments i Productes Sanitaris pot sol·licitar als fabricants de medicaments informació sobre les operacions de fabricació previstes.

Article 20. Atorgament de llicències prèvies de funcionament d'instal·lacions i posada en funcionament de determinats productes sanitaris sense marcatge CE.

1. L'Agència Espanyola de Medicaments i Productes Sanitaris pot atorgar, amb la sol·licitud prèvia de l'interessat, abans del 31 de juliol de 2020, una llicència excepcional prèvia de funcionament d'instal·lacions o una modificació temporal de la llicència prèvia de funcionament d'instal·lacions existent, per fabricar mascaretes quirúrgiques i bates quirúrgiques en la situació de crisi sanitària ocasionada per la COVID-19 després de valorar en cada cas les condicions generals de les instal·lacions, el seu sistema de qualitat i la documentació del producte fabricat.

2. Quan en aplicació del que disposa l'article 15 del Reial decret 1591/2009, de 16 d'octubre, pel qual es regulen els productes sanitaris, l'Agència Espanyola de Medicaments i Productes Sanitaris expedeixi una autorització expressa per utilitzar mascaretes quirúrgiques i bates quirúrgiques en la situació de crisi sanitària ocasionada per la COVID-19 que no hagin satisfet els procediments d'avaluació de la conformitat d'acord amb l'article 13 del Reial decret esmentat, amb caràcter excepcional, en funció del producte i prèvia valoració en cada cas de les garanties ofertes pel fabricant, pot establir quines garanties sanitàries de les que preveu l'article 4 del Reial decret 1591/2009, de 16 d'octubre, són exigibles.

3. L'eventual responsabilitat patrimonial que es pugui imputar per raó de la llicència excepcional prèvia de funcionament d'instal·lacions, l'ús de productes sense el marcatge CE, en aplicació de l'article 15 del Reial decret 1591/2009, de 16 d'octubre, o de les garanties sanitàries no exigides als productes als quals es refereixen els apartats anteriors, l'ha d'assumir l'Administració General de l'Estat, d'acord amb les disposicions aplicables de la Llei 40/2015, d'1 d'octubre, de règim jurídic del sector públic, sempre que el producte sanitari esmentat s'hagi lliurat al Ministeri de Sanitat amb la finalitat d'atendre els afectats per la pandèmia ocasionada per la COVID-19 o ajudar a controlar-la, sense l'obtenció de cap tipus de benefici empresarial per part de la persona física o jurídica autoritzada per a la seva fabricació i posada en funcionament o de qualssevol altres que intervinguin en aquest procés. Les autoritzacions que s'expedeixin en aplicació d'aquest Reial decret llei han d'invocar expressament aquest article i deixar constància de les circumstàncies a què aquest es refereix.

Article 21. Mesures en matèria de biocides.

1. S'autoritza l'ús de bioetanol que compleixi les especificacions recollides a l'annex per a la producció de gels i solucions hidroalcohòliques de desinfecció de mans.

2. L'Agència Espanyola de Medicaments i Productes Sanitaris pot autoritzar la fabricació d'antisèptics per a la pell sana que continguin digluconat de clorhexidina adquirit de proveïdors diferents dels que es recullen a la llista publicada per l'Agència Europea de Substàncies i Preparats Químics, sempre que aquesta substància activa compleixi les especificacions que estableix la Farmacopea Europea.

CAPÍTOL V

Detecció precoç, control de fonts d'infecció i vigilància epidemiològica

Article 22. Declaració obligatòria de COVID-19.

La COVID-19, malaltia produïda per la infecció pel virus SARS-CoV-2, és una malaltia de declaració obligatòria urgent, als efectes del que preveu el Reial decret 2210/1995, de 28 de desembre, pel qual es crea la Xarxa nacional de vigilància epidemiològica.

Article 23. *Obligació d'informació.*

1. S'estableix l'obligació de facilitar a l'autoritat de salut pública competent totes les dades necessàries per al seguiment i la vigilància epidemiològica de la COVID-19 que aquesta autoritat requereixi, en el format adequat i de manera diligent, incloses, si s'escau, les dades necessàries per a la identificació personal.

2. L'obligació que estableix l'apartat anterior és aplicable al conjunt de les administracions públiques, així com a qualsevol centre, òrgan o agència dependent d'aquestes i a qualsevol altra entitat pública o privada l'activitat de la qual tingui implicacions en la identificació, el diagnòstic, el seguiment o el maneig dels casos de COVID-19.

En particular, és aplicable a tots els centres, serveis i establiments sanitaris i serveis socials, tant del sector públic com del privat, així com als professionals sanitaris que hi treballen.

Article 24. *Detecció i notificació.*

1. Els serveis de salut de les comunitats autònomes i de les ciutats de Ceuta i Melilla han de garantir que, en tots els nivells de l'assistència, i especialment a l'atenció primària de salut, a tots els casos sospitosos de COVID-19 se'ls faci una prova diagnòstica per PCR (reacció en cadena per la polimerasa) o una altra tècnica de diagnòstic molecular, tan aviat com sigui possible des que se'n coneguin els símptomes, i que tota la informació derivada es transmeti dins del termini establert i en la forma pertinent segons el que estableixi l'autoritat sanitària competent.

2. Les autoritats sanitàries de les comunitats autònomes i de les ciutats de Ceuta i Melilla han de comunicar al Ministeri de Sanitat la informació de casos i brots segons el que estableixin els protocols aprovats en el si del Consell Interterritorial del Sistema Nacional de Salut.

3. Els protocols de vigilància aprovats en el si del Consell Interterritorial del Sistema Nacional de Salut són d'aplicació obligatòria a tot el territori nacional, sense perjudici que les comunitats autònomes i les ciutats de Ceuta i Melilla els puguin adaptar a les seves situacions respectives, mantenint sempre els objectius mínims acordats.

En els protocols s'han d'incloure les definicions necessàries per garantir l'homogeneïtat de la vigilància, les fonts d'informació, les variables epidemiològiques d'interès, el circuit d'informació, la manera i periodicitat de captació de dades, la consolidació i l'anàlisi de la informació.

Article 25. *Comunicació de dades pels laboratoris.*

Els laboratoris, públics i privats, autoritzats a Espanya per fer proves diagnòstiques per a la detecció de SARS-CoV-2 mitjançant PCR o altres proves moleculars han de remetre diàriament al Ministeri de Sanitat i a l'autoritat sanitària de la comunitat autònoma en què estiguin les dades de totes les proves efectuades a través del sistema d'informació que estableixi l'administració respectiva.

Article 26. *Provisió d'informació essencial per a la traçabilitat de contactes.*

Els establiments, els mitjans de transport o qualsevol altre lloc, centre o entitat pública o privada en què les autoritats sanitàries identifiquin la necessitat d'efectuar traçabilitat de contactes, tenen l'obligació de facilitar a les autoritats sanitàries la informació de la qual disposin o que els sigui sol·licitada relativa a la identificació i les dades de contacte de les persones potencialment afectades.

Article 27. *Protecció de dades de caràcter personal.*

1. El tractament de la informació de caràcter personal que es faci com a conseqüència del desplegament i l'aplicació d'aquest Reial decret llei s'ha de fer d'acord amb el que disposen el Reglament (UE) 2016/679 del Parlament Europeu i del Consell, de 27 d'abril

de 2016, relatiu a la protecció de les persones físiques pel que fa al tractament de dades personals i a la lliure circulació d'aquestes dades i pel qual es deroga la Directiva 95/46/CE; la Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals, i amb el que estableixen els articles vuit.1 i vint-i-tres de la Llei 14/1986, de 25 d'abril, general de sanitat. En particular, les obligacions d'informació als interessats relatives a les dades obtingudes pels subjectes inclosos en l'àmbit d'aplicació d'aquest Reial decret llei s'han d'ajustar al que disposa l'article 14 del Reglament (UE) 2016/679 del Parlament Europeu i del Consell, de 27 d'abril de 2016, tenint en compte les excepcions i les obligacions que preveu el seu apartat 5.

2. El tractament ha de tenir com a finalitat el seguiment i la vigilància epidemiològica de la COVID-19 per prevenir i evitar situacions excepcionals d'especial gravetat, atenen raons d'interès públic essencial en l'àmbit específic de la salut pública, i per a la protecció d'interessos vitals dels afectats i d'altres persones físiques a l'empara del que estableix el Reglament (UE) 2016/679 del Parlament Europeu i del Consell, de 27 d'abril de 2016. Les dades obtingudes s'han d'utilitzar exclusivament amb aquesta finalitat.

3. Els responsables del tractament són les comunitats autònomes, les ciutats de Ceuta i Melilla i el Ministeri de Sanitat, en l'àmbit de les competències respectives, que han de garantir l'aplicació de les mesures de seguretat preceptives que resultin de l'anàlisi de riscos corresponent, tenint en compte que els tractaments afecten categories especials de dades i que aquests tractaments els faran administracions públiques obligades al compliment de l'Esquema Nacional de Seguretat.

4. L'intercanvi de dades amb altres països es regeix pel Reglament (UE) 2016/679 del Parlament Europeu i del Consell, de 27 d'abril de 2016, tenint en compte la Decisió núm. 1082/2013/UE del Parlament Europeu i del Consell, de 22 d'octubre de 2013, sobre les amenaces transfrontereres greus per a la salut, i el Reglament sanitari internacional (2005) revisat, adoptat per la 58a Assemblea Mundial de la Salut celebrada a Ginebra el 23 de maig de 2005.

CAPÍTOL VI

Mesures per garantir les capacitats del sistema sanitari

Article 28. *Recursos humans.*

Les administracions competents han de vetllar per garantir la suficient disponibilitat de professionals sanitaris, amb capacitat de reorganització d'aquests professionals, d'acord amb les prioritats en cada moment. En particular, han de garantir un nombre suficient de professionals involucrats en la prevenció i el control de la malaltia, el seu diagnòstic primerenc, l'atenció als casos i la vigilància epidemiològica.

Article 29. *Plans de contingència davant la COVID-19.*

Les autoritats sanitàries de les comunitats autònomes han de tenir plans de contingència que garanteixin la capacitat de resposta i la coordinació entre els serveis de salut pública, atenció primària i atenció hospitalària.

Així mateix, els centres d'atenció primària i hospitalaris, de titularitat pública o privada, han de disposar de plans interns per fer front a la gestió de situacions d'emergència relacionades amb la COVID-19. Aquests plans han de garantir la capacitat per respondre davant d'incrementos importants i ràpids de la transmissió i el consegüent augment en el nombre de casos. Per a això, s'ha de disposar, o tenir accés o capacitat d'instal·lar en el termini indispensable, dels recursos necessaris per respondre a increments ràpids de casos sobre la base de les necessitats observades durant la fase epidèmica de la malaltia.

Aquests plans també han d'incloure les actuacions específiques per a la tornada a la normalitat.

Article 30. *Obligacions d'informació.*

Les comunitats autònomes han de remetre al Ministeri de Sanitat la informació sobre la situació de la capacitat assistencial i de necessitats de recursos humans i materials, en els termes que estableixi el titular de la Direcció General de Salut Pública, Qualitat i Innovació del Ministeri de Sanitat, amb la consulta prèvia a les comunitats autònomes.

CAPÍTOL VII

Règim sancionador

Article 31. *Infraccions i sancions.*

1. L'incompliment de les mesures de prevenció i de les obligacions que estableix aquest Reial decret llei, quan constitueixin infraccions administratives en salut pública, se sanciona en els termes que preveu el títol VI de la Llei 33/2011, de 4 d'octubre, general de salut pública.

La vigilància, la inspecció i el control del compliment de les mesures esmentades, així com la instrucció i la resolució dels procediments sancionadors que siguin procedents, corresponen als òrgans competents de l'Estat, de les comunitats autònomes i de les entitats locals en l'àmbit de les competències respectives.

2. L'incompliment de l'obligació d'utilitzar mascaretes que estableix l'article 6 es considera infracció lleu als efectes del que preveu l'article 57 de la Llei 33/2011, de 4 d'octubre, i se sanciona amb una multa de fins a cent euros.

3. L'incompliment de les mesures que preveuen els articles 17.2 i 18.1, quan constitueixin infraccions administratives en l'àmbit del transport, se sanciona d'acord amb el que disposen les lleis sectorials corresponents.

Disposició addicional primera. *Controls sanitaris i operatius en aeroports gestionats per Aena.*

1. Aena SME, SA (d'ara endavant, Aena), com a gestora de la xarxa d'aeroports d'interès general, ha de posar a disposició dels serveis centrals i perifèrics de sanitat exterior de manera temporal els recursos humans, sanitaris i de suport necessaris amb la finalitat de garantir el control sanitari de l'entrada de passatgers de vols internacionals als aeroports gestionats per Aena, en els termes que, de comú acord, es disposin entre Aena i el Ministeri de Sanitat.

A aquest efecte, totes dues parts han de formalitzar, amb caràcter previ a l'inici de la seva col·laboració, un conveni en què es detallin els mitjans necessaris, els aeroports en els quals hi haurà el servei, els procediments de coordinació, els drets, les obligacions i les responsabilitats de les parts. Les contractacions que Aena faci en execució d'aquest conveni han d'utilitzar el procediment d'emergència.

En tot cas, les dades de salut i qualsevol altra connexa obtingudes en l'exercici d'aquestes funcions de control sanitari són de titularitat exclusiva del Ministeri de Sanitat, i Aena en cap cas pot emmagatzemar-les, accedir-hi ni tractar-les a compte del Ministeri de Sanitat.

2. Aena té dret a recuperar els costos en què incorri com a conseqüència de la col·laboració amb les autoritats sanitàries que preveu aquest article i de la resta de mesures operatives de seguretat i higiene que hagin d'adoptar com a conseqüència de la pandèmia COVID-19.

A aquests efectes, en el càlcul de la recuperació dels costos en què efectivament s'hagi incorregut per la col·laboració en la realització dels controls de sanitat en l'entorn aeroportuari i les mesures operatives de seguretat i higiene adoptades, s'hi han de descomptar les possibles subvencions o altres tipus d'ajudes econòmiques que eventualment pugui rebre Aena per portar a terme aquestes activitats.

Els costos esmentats s'han de recuperar en el marc del Document de regulació aeroportuària (DORA), i per això la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència els ha d'analitzar i supervisar durant el procés de transparència i consulta que recull la Llei 18/2014, de 15 d'octubre, d'aprovació de mesures urgents per al creixement, la competitivitat i l'eficiència.

Si aquests costos no es poden recuperar en el marc del DORA 2017-2021, amb l'objectiu de minimitzar l'impacte de la seva aplicació sobre el sector, es poden recuperar, degudament capitalitzats, en qualsevol dels següents DORA. En aquest últim cas, als costos que es traspassin als següents DORA no els és aplicable el que preveu l'apartat 1, 2.b) i 3.c) de la disposició transitòria sisena de la Llei 18/2014, de 15 d'octubre.

Disposició addicional segona. *Sanitat exterior en ports d'interès general.*

Les autoritats portuàries, com a gestores dels ports d'interès general, han de posar a disposició dels serveis centrals i perifèrics de sanitat exterior els recursos necessaris amb la finalitat de garantir la valoració sanitària i epidemiològica a l'entrada de passatgers internacionals en els ports d'interès general, en els termes que, de comú acord, es disposin entre Ports de l'Estat i el Ministeri de Sanitat. En cas que l'exercici del control sanitari de passatgers en règim de passatge internacional no sigui sufragat per fons procedents de la Unió Europea per compensar les despeses derivades de la crisi sanitària ocasionada per la COVID-19, els costos que impliquin l'exercici d'aquestes funcions s'han de fer repercutir en la taxa corresponent al passatge.

Les autoritats portuàries poden utilitzar el procediment d'emergència per a les contractacions dels recursos sanitaris necessaris amb la finalitat de garantir la valoració sanitària i epidemiològica a l'entrada de passatgers internacionals en els ports d'interès general.

En tot cas, les dades de salut dels passatgers obtingudes en l'exercici d'aquestes funcions de control són de titularitat exclusiva del Ministeri de Sanitat en la matèria objecte d'inspecció, i les autoritats portuàries o Ports de l'Estat en cap cas poden emmagatzemar-les, accedir-hi ni tractar-les a compte del Ministeri de Sanitat.

Disposició addicional tercera. *Autorització per a l'atorgament d'aval a les operacions de finançament que faci el Banc Europeu d'Inversions a través del Fons paneuropeu de garanties en resposta a la crisi de la COVID-19.*

1. A l'empara del que estableix l'article 114 de la Llei 47/2003, de 26 de novembre, general pressupostària, s'autoritza l'Administració General de l'Estat a atorgar avals per un import màxim de 2.817.500.000 euros l'any 2020 per cobrir els costos i les pèrdues en les operacions de finançament que faci el Grup Banc Europeu d'Inversions a través del Fons paneuropeu de garanties en resposta a la crisi de la COVID-19. Els avals han de ser incondicionals, irrevocables i a primera demanda del Banc Europeu d'Inversions i amb renúncia al benefici d'excussió que estableix l'article 1.830 del Codi civil.

2. S'habilita la ministra d'Afers Econòmics i Transformació Digital per dictar els actes necessaris i per signar l'acord o els acords amb el Banc Europeu d'Inversions en els quals s'estableixin els termes en què s'atorguin els avals i les condicions de pagament. La ministra d'Afers Econòmics i Transformació Digital pot convenir les clàusules que siguin usuals en els mercats financers, de conformitat amb el que preveu l'article 116 de la Llei 47/2003, de 26 de novembre, mitjançant la signatura d'un acord amb el Banc Europeu d'Inversions.

3. S'autoritza la Direcció General del Tresor i Política Financera a fer els pagaments corresponents a les despeses i execucions de l'aval mitjançant operacions de tresoreria amb càrrec als conceptes específics que es creïn amb aquesta finalitat.

Després de fer els pagaments, la Direcció General del Tresor i Política Financera ha d'aplicar al pressupost de despeses els pagaments efectuats en l'exercici. Els pagaments efectuats el mes de desembre de cada any s'han d'aplicar al pressupost de despeses en el trimestre immediatament següent.

4. Els imports corresponents a les execucions dels avals atorgats s'han d'atendre des de la partida pressupostària del Ministeri d'Afers Econòmics i Transformació Digital 27.04.923O.351 «Cobertura de riscos en avals prestats pel Tresor, inclosos els riscos d'exercicis anteriors». Aquest crèdit té el caràcter d'ampliable, segons l'annex II «Crèdits ampliables» de la Llei 6/2018, de 3 de juliol, de pressupostos generals de l'Estat per a l'any 2018, de conformitat amb el que preveu l'article 54 de la Llei 47/2003, de 26 de novembre, general pressupostària, i li és aplicable el que disposa l'article 59 de la Llei 47/2003, de 26 de novembre, general pressupostària, pel que fa a aquests avals.

5. Els imports corresponents als costos, les despeses o les comissions en relació amb el Fons paneuropeu de garanties que meriti el Banc Europeu d'Inversions s'han d'atendre des de la partida pressupostària 27.04.923O.359 «Altres despeses financeres».

Disposició addicional quarta. *Terminis de caducitat dels assentaments registrals suspesos en virtut del Reial decret llei 8/2020, de 17 de març.*

Amb efectes des del 10 de juny de 2020, s'aixeca la suspensió dels terminis de caducitat dels assentaments registrals susceptibles de cancel·lació pel transcurs del temps, i se'n reprèn el còmput en aquesta mateixa data.

Disposició addicional cinquena. *Forces Armades.*

En l'àmbit de les Forces Armades, la Inspecció General de Sanitat de la Defensa ha de dur a terme les accions necessàries per complir les disposicions que preveu aquest Reial decret llei i n'ha de donar compte al Ministeri de Sanitat.

Disposició addicional sisena. *Gestió de la prestació farmacèutica.*

1. Fins que el Govern declari la finalització de la situació de crisi sanitària ocasionada per la COVID-19, d'acord amb el que preveu l'article 2.3 d'aquest Reial decret llei, la custòdia, la conservació i la dispensació de medicaments d'ús humà corresponen, a més dels subjectes que preveu l'article 3.6 del text refós de la Llei de garanties i ús racional dels medicaments i productes sanitaris, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/2015, de 24 de juliol, als serveis de farmàcia dels centres d'assistència social, dels centres psiquiàtrics i de les institucions penitenciàries, per a la seva aplicació dins de les institucions esmentades.

2. Així mateix, fins al moment en què es declari la finalització esmentada, quan hi hagi una situació excepcional sanitària, amb la finalitat de protegir la salut pública, o bé quan la situació clínica, de dependència, vulnerabilitat, risc o de distància física del pacient als centres que indiquen els paràgrafs b) i c) de l'article 3.6 del text refós de la Llei de garanties i ús racional dels medicaments i productes sanitaris així ho requereixi, els òrgans o les autoritats competents de la gestió de la prestació farmacèutica de les comunitats autònomes poden establir les mesures oportunes per a la dispensació de medicaments en modalitat no presencial, i han de garantir l'atenció òptima amb el lliurament, si escau, dels medicaments en centres sanitaris o en establiments sanitaris autoritzats per a la dispensació de medicaments propers al domicili del pacient, o en el seu propi domicili.

El subministrament dels medicaments fins al lloc de destinació, així com el seguiment farmacoterapèutic, és responsabilitat del servei de farmàcia dispensador. El transport i el lliurament del medicament s'han d'efectuar de manera que s'asseguri que no pateix cap alteració ni minva de la qualitat.

Disposició derogatòria única. *Derogació normativa.*

Queden derogades totes les disposicions del mateix rang o inferior que s'oposin al que disposa aquest Reial decret llei.

Disposició final primera. *Modificació de la Llei 48/1960, de 21 de juliol, sobre navegació aèria.*

Es modifica la Llei 48/1960, de 21 de juliol, sobre navegació aèria, per addicionar-hi una nova disposició final sisena amb el text següent:

«Sisena.

S'habilita la persona titular de la Direcció de l'Agència Estatal de Seguretat Aèria, en el marc de les seves competències, per concedir d'ofici als titulars o sol·licitants de llicències, certificats, habilitacions o autoritzacions, exempcions específiques al compliment de la normativa aplicable en matèria d'aviació civil en els àmbits no regulats per la normativa de la Unió Europea, quan es produeixin circumstàncies urgents imprevistes o necessitats operatives urgents, sempre que es compleixin totes les condicions següents:

- a) Que no sigui possible fer front a aquestes circumstàncies o necessitats de manera adequada complint els requisits aplicables;
- b) Que es garanteixi la seguretat en cas necessari mitjançant l'aplicació de les mesures de mitigació corresponents;
- c) Que es mitigui qualsevol possible distorsió de les condicions del mercat com a conseqüència de la concessió de l'exempció en la mesura que es pugui,
- d) Que l'abast i la durada de l'exempció estiguin limitats al que sigui estrictament necessari i que aquesta s'apliqui sense ocasionar discriminació.

Així mateix, les exempcions esmentades es poden emetre, si es compleixen totes les condicions que consten en el paràgraf anterior, amb la sol·licitud prèvia dels interessats en la qual se'n motivi adequadament el compliment, s'hi especifiquin les circumstàncies urgents imprevistes o les necessitats operatives urgents i que inclogui, per part del sol·licitant, les mesures de mitigació que permetin establir un nivell de seguretat operacional equivalent.»

Disposició final segona. *Modificació de la Llei 16/2003, de 28 de maig, de cohesió i qualitat del Sistema Nacional de Salut.*

La Llei 16/2003, de 28 de maig, de cohesió i qualitat del Sistema Nacional de Salut, queda modificada de la manera següent:

U. L'article 65 queda redactat en els termes següents:

«Article 65. *Actuacions coordinades en salut pública i en seguretat alimentària.*

1. La declaració d'actuacions coordinades en salut pública correspon al Ministeri de Sanitat, amb l'acord previ del Consell Interterritorial del Sistema Nacional de Salut, amb audiència de les comunitats directament afectades, excepte en situacions de necessitat urgent, cas en què s'han de prendre les mesures que siguin estrictament necessàries i se l'ha d'informar de manera urgent de les mesures adoptades.

2. La declaració d'actuacions coordinades obliga totes les parts que hi estiguin incloses i s'han d'enquadrar en algun dels supòsits següents:

1r Respondre a situacions d'especial risc o alarma per a la salut pública.

2n Donar compliment a acords internacionals, així com a programes derivats de les exigències de la normativa emanada de la Unió Europea, quan el seu compliment i desenvolupament hagi de ser homogeni a tot l'Estat.

Per a la realització de les actuacions coordinades es pot acudir, entre d'altres, als mecanismes següents:

- a) Utilització comuna d'instruments tècnics.
- b) Coordinació i reforç de la xarxa de laboratoris de salut pública.
- c) Definició d'estàndards mínims per a l'anàlisi i la intervenció sobre problemes de salut.
- d) Reforç dels sistemes d'informació epidemiològica per a la presa de decisions i dels corresponents programes de promoció, prevenció i control de malalties, quan els seus efectes transcendeixin a l'àmbit autonòmic.
- e) Activació o disseny de plans i estratègies d'actuació per afrontar emergències sanitàries.

3. La declaració d'actuacions coordinades en matèria de seguretat alimentària correspon a l'Agència Espanyola de Seguretat Alimentària i Nutrició, d'acord amb el que estableix la Llei 11/2001, de 5 de juliol.»

Dos. S'hi afegeix un nou article 65 bis, que queda redactat de la manera següent:

«Article 65 bis. *Aportació d'informació al Ministeri de Sanitat en situacions d'emergència per a la salut pública.*

Els òrgans competents en matèria de salut pública de les comunitats autònomes han d'aportar, en el cas d'una situació d'emergència per a la salut pública i sense perjudici del que estableix l'article 65 d'aquesta Llei, amb caràcter immediat al Ministeri de Sanitat la informació epidemiològica i la relativa a la capacitat assistencial que es requereixi i la identificació de les persones que en siguin responsables, així com les mesures de prevenció, control i contenció adoptades per les comunitats autònomes i les entitats locals compreses en el seu àmbit territorial, en els termes que estableixi el Ministeri de Sanitat. Quan es tracti de les entitats locals, la informació esmentada l'ha d'obtenir l'òrgan competent en matèria de salut pública de la comunitat autònoma corresponent, que l'ha de transmetre al Ministeri de Sanitat.

En tot cas, el Ministeri de Sanitat ha de convocar amb caràcter urgent el Consell Interterritorial del Sistema Nacional de Salut per informar de les actuacions.»

Disposició final tercera. *Modificació del text refós de la Llei de garanties i ús racional dels medicaments i productes sanitaris, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/2015, de 24 de juliol.*

Es modifica l'apartat 3 de l'article 94 del text refós de la Llei de garanties i ús racional dels medicaments i productes sanitaris, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/2015, de 24 de juliol, que queda redactat en els termes següents:

«3. El Govern pot regular el mecanisme de fixació dels preus dels medicaments i productes sanitaris no subjectes a prescripció mèdica, així com d'altres productes necessaris per a la protecció de la salut poblacional que es dispensin en el territori espanyol, seguint un règim general objectiu i transparent.

Quan hi hagi una situació excepcional sanitària, amb la finalitat de protegir la salut pública, la Comissió Interministerial de Preus dels Medicaments pot fixar l'import màxim de venda al públic dels medicaments i productes a què es refereix el paràgraf anterior pel temps que duri la situació excepcional esmentada. El procediment per fixar l'import màxim de venda al públic s'ha d'acordar en el si de la Comissió esmentada.»

Disposició final quarta. *Modificació del Reial decret llei 8/2020, de 17 de març, de mesures urgents extraordinàries per fer front a l'impacte econòmic i social de la COVID-19.*

S'introdueixen les modificacions següents en el Reial decret llei 8/2020, de 17 de març, de mesures urgents extraordinàries per fer front a l'impacte econòmic i social de la COVID-19:

U. Es modifiquen els apartats 1 i 2 de l'article 40, que queden redactats en els termes següents:

«1. Encara que els estatuts no ho hagin previst, durant el període d'alarma i, una vegada aquest finalitzi, fins al 31 de desembre de 2020, les sessions dels òrgans de govern i d'administració de les associacions, de les societats civils i mercantils, del consell rector de les societats cooperatives i del patronat de les fundacions es poden dur a terme per videoconferència o per conferència telefònica múltiple, sempre que tots els membres de l'òrgan disposin dels mitjans necessaris, i el secretari de l'òrgan en reconegui la identitat i així ho expressi a l'acta, que ha de remetre immediatament a les adreces de correu electrònic de cadascun dels concurrents. La mateixa regla és aplicable a les comissions delegades i a les altres comissions obligatòries o voluntàries que tingui constituïdes. La sessió s'entén duta a terme en el domicili de la persona jurídica.

Encara que els estatuts no ho hagin previst, durant el període d'alarma i, una vegada aquest finalitzi, fins al 31 de desembre de 2020, les juntes o assemblees d'associats o de socis es poden dur a terme per vídeo o per conferència telefònica múltiple sempre que totes les persones que tinguin dret d'assistència o els qui els representin disposin dels mitjans necessaris, i el secretari de l'òrgan en reconegui la identitat i així ho expressi a l'acta, que ha de remetre immediatament a les adreces de correu electrònic.

2. Encara que els estatuts no ho hagin previst, durant el període d'alarma i, una vegada aquest finalitzi, fins al 31 de desembre de 2020, els acords dels òrgans de govern i d'administració de les associacions, de les societats civils i mercantils, del consell rector de les societats cooperatives i del patronat de les fundacions es poden adoptar mitjançant una votació per escrit i sense sessió sempre que ho decideixi el president, i s'han d'adoptar així quan ho sol·licitin, almenys, dos dels membres de l'òrgan. La mateixa regla és aplicable a les comissions delegades i a les altres comissions obligatòries o voluntàries que tingui constituïdes. La sessió s'entén duta a terme al domicili social. És aplicable a tots aquests acords el que estableix l'article 100 del Reial decret 1784/1996, de 19 de juliol, pel qual s'aprova el Reglament del Registre Mercantil, encara que no es tracti de societats mercantils.»

Dos. Es deroga l'article 42.

Disposició final cinquena. *Modificació del Reial decret llei 11/2020, de 31 de març, pel qual s'adopten mesures urgents complementàries en l'àmbit social i econòmic per fer front a la COVID-19.*

S'introdueixen les modificacions següents en el Reial decret llei 11/2020, de 31 de març, pel qual s'adopten mesures urgents complementàries en l'àmbit social i econòmic per fer front a la COVID-19:

U. Es modifiquen els apartats 1 i 4 de l'article 36, que queden redactats de la manera següent:

«1. Si com a conseqüència de les mesures adoptades per les autoritats competents durant la vigència de l'estat d'alarma o durant les fases de desescalada o nova normalitat, els contractes subscrits pels consumidors i usuaris, ja siguin de compravenda de béns o de prestació de serveis, inclosos els de tracte successiu, són impossibles de complir, el consumidor i usuari té dret a resoldre el contracte durant un termini de 14 dies des de la seva execució impossible sempre que es mantingui la vigència de les mesures adoptades que hagin motivat la impossibilitat de complir-lo. La pretensió de resolució només es pot estimar quan no sigui possible obtenir de la proposta o propostes de revisió ofertes per cada una de les parts, sobre la base de la bona fe, una solució que restauri la reciprocitat d'interessos del contracte. Les propostes de revisió poden comprendre, entre d'altres, l'oferiment de

bons o vals substitutoris del reembossament, que en tot cas queden sotmesos a l'acceptació per part del consumidor o usuari. A aquests efectes, s'entén que no cal obtenir una proposta de revisió que restauri la reciprocitat d'interessos del contracte quan hagi transcorregut un període de 60 dies des de la sol·licitud de resolució contractual per part del consumidor o usuari sense que hi hagi cap acord entre les parts sobre la proposta de revisió.»

«4. En el supòsit que es tracti de contractes de viatge combinat que s'hagin cancel·lat amb motiu de la COVID-19, l'organitzador o, si s'escau el detallista poden lliurar al consumidor o usuari, amb l'acceptació prèvia per part d'aquest, un bo per utilitzar-lo dins d'un any des de la finalització de la vigència de l'estat d'alarma i les seves pròrrogues, per una quantia igual al reembossament que hauria correspost. Transcorregut el període de validesa del bo sense haver-lo utilitzat, el consumidor pot sol·licitar el reembossament complet de qualsevol pagament efectuat, que s'ha d'abonar, a tot tardar, en 14 dies. En tot cas, l'oferiment eventual d'un bo substitutori temporal ha de tenir el suport financer suficient que en garanteixi l'execució.»

Dos. Es deroga l'article 37.

Disposició final sisena. *Títol competencial.*

1. Aquest Reial decret llei es dicta a l'empara de l'article 149.1.16a de la Constitució espanyola, que atribueix a l'Estat la competència en matèria de sanitat exterior, bases i coordinació general de la sanitat i legislació sobre productes farmacèutics.

2. Els articles 17 i 18 es dicten a l'empara de l'article 149.1.21a de la Constitució espanyola, que atribueix a l'Estat la competència sobre ferrocarrils i transports terrestres que transcorrin pel territori de més d'una comunitat autònoma, i 149.1.20.a, sobre marina mercant.

3. Les disposicions addicionals primera i segona es dicten a l'empara de l'article 149.1.16a i 149.1.20a de la Constitució espanyola, que atribueix a l'Estat la competència en matèria de sanitat exterior i sobre aeroports d'interès general i ports d'interès general, respectivament.

4. La disposició addicional tercera es dicta a l'empara del que disposa l'article 149.1.13a i 14a de la Constitució espanyola, que atribueix a l'Estat la competència sobre bases i coordinació de la planificació general de l'activitat econòmica, i hisenda general i deute de l'Estat, respectivament.

5. La disposició addicional quarta es dicta a l'empara del que disposa l'article 149.1.8a de la Constitució espanyola, que atribueix a l'Estat la competència sobre ordenació dels registres i instruments públics.

Disposició final setena. *Habilitació normativa.*

S'habiliten el Govern i els ministres de Sanitat i de Transports, Mobilitat i Agenda Urbana, en l'àmbit de les seves competències, per dictar les disposicions necessàries per al desplegament i l'execució del que disposa aquest Reial decret llei.

Disposició final vuitena. *Entrada en vigor.*

Aquest Reial decret llei entra en vigor l'endemà de la publicació en el «Butlletí Oficial de l'Estat», sense perjudici del que disposa l'article 2 respecte de l'àmbit d'aplicació.

Madrid, 9 de juny de 2020.

FELIPE R.

El president del Govern,
PEDRO SÁNCHEZ PÉREZ-CASTEJÓN

ANNEX

Especificacions del bioetanol per a l'ús en solucions i gels hidroalcohòlics de desinfecció de mans

El bioetanol per a l'ús en solucions i gels hidroalcohòlics de desinfecció de mans ha de satisfer les especificacions següents:

- Metanol < 200 ppm (V/V).
- Acetaldehid < 50 ppm (V/V).
- Benzè < 2 ppm (V/V).
- Total, d'altres impureses* < 3000 ppm.

---

* Juntament amb la sol·licitud d'autorització s'ha de presentar un certificat amb les impureses presents al bioetanol justificatiu d'aquesta especificació. Aquest certificat l'ha d'avaluar l'Agència Espanyola de Medicaments i Productes Sanitaris prèviament a la concessió de l'autorització de les solucions i els gels hidroalcohòlics en la fabricació dels quals s'utilitzi bioetanol.

A més, independentment d'això, la mescla de components carcinògens total presents al bioetanol ha de ser < 0,1%.

La desnaturalització s'ha de fer amb els desnaturalitzadors que estableix l'article 15 de l'Ordre EHA/3482/2007, de 20 de novembre, per la qual s'aproven determinats models, es refonen i s'actualitzen diverses normes de gestió en relació amb els impostos especials de fabricació i amb l'impost sobre les vendes al detall de determinats hidrocarburs i es modifica l'Ordre EHA/1308/2005, d'11 de maig, per la qual s'aprova el model 380 de declaració liquidació de l'impost sobre el valor afegit en operacions assimilades a les importacions, es determinen el lloc, la forma i el termini de presentació, així com les condicions generals i el procediment per a la seva presentació per mitjans telemàtics.

Si s'identifica un desproveïment dels desnaturalitzadors que estableix el paràgraf anterior, la desnaturalització es pot fer amb els desnaturalitzadors específics aprovats per a l'alcohol parcialment desnaturalitzat d'acord amb l'apartat 1 de l'article 75 del Reglament dels impostos especials, aprovat pel Reial decret 1165/1995, de 7 de juliol.